

Radni - sesja
Komisja Budżetu
Komisja Gospodarki Komunalnej

DRUK NR 182

20.08.2020.

RADA MIEJSKA

/PROJEKT/

Wpł. 18-08-2020

Nr 340 zał.

Uchwała nr
Rady Miejskiej w Kłodzku
z dnia

w sprawie: przyjęcia „STRATEGII SMART KŁODZKO”

Na podstawie art. 7 ust. 1 pkt 1, art. 18 ust. 2 pkt 6 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2020 r., poz. 713) Rada Miejska w Kłodzku uchwała, co następuje:

§ 1

Przyjmuje się do realizacji „STRATEGIĘ SMART KŁODZKO”, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2

Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Miasta Kłodzko.

§ 3

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

BURMISTRZ
Miasta Kłodzka
Michał Piszko

Marcin Trzeciak

Adwokat

UZASADNIENIE

Smart city (inteligentne miasto) to innowacyjne miasto przyszłości, które słuchając swoich mieszkańców w sposób naturalny dopasowuje się do ich potrzeb, podnosząc poziom oraz komfort ich codziennego życia przy wykorzystaniu nowoczesnych narzędzi. Idea inteligentnego miasta ma za zadanie budowanie infrastruktury zwiększającej komfort życia mieszkańców. To także narzędzie pozwalające na obniżanie kosztów jej utrzymania.

STRATEGIA SMART KŁODZKO obejmuje szczegółową diagnozę obszarów miasta w poszczególnych sferach:

- **Inteligentna gospodarka**, która wyraża się poprzez przedsiębiorczość i produktywność miasta (pomiotów zlokalizowanych na jego terytorium)
- **Inteligentna mobilność**, która mierzona jest dostępnością miasta w skali lokalnej i ponadlokalnej, dostępnością infrastruktury informacyjno-komunikacyjnej oraz stopniem rozwoju zrównoważonego, innowacyjnego i bezpiecznego transportu.
- **Inteligentne środowisko**, które mierzone jest atrakcyjnością stanu środowiska naturalnego, poziomem zanieczyszczeń, działaniami w zakresie ochrony środowiska i poprzez metody zarządzania zasobami.
- **Inteligentni ludzie** – obszar ten charakteryzowanych jest poprzez poziom kwalifikacji, uczenie się przez całe życie, różnorodność społeczną i etniczną, kreatywność, otwartość oraz partycypowanie w życiu publicznym.
- **Inteligentne życie** - mierzone jest poprzez istniejące obiekty kulturalne, warunki życia (zdrowie, bezpieczeństwo, mieszkalnictwo), placówki edukacyjne, atrakcyjność turystyczną oraz spójność społeczną.
- **Inteligentne współrządzenie** - definiowane jest poprzez przejrzystość zarządzania miastem, partycypację społeczną, poziom usług publicznych oraz realizowanie posiadanej strategii rozwoju

Przeprowadzona w dokumencie analiza stanowi punkt wyjścia do definiowania pożądanych kierunków rozwoju miasta Kłodzka oraz określa wizje, cele strategiczne i kierunki inteligentnego rozwoju.

BURMISTRZ
Miasta Kłodzka
Michał Piszko

Fundusze
Europejskie
Pomoc Techniczna

Rzeczpospolita
Polska

Unia Europejska
Fundusz Spójności

STRATEGIA SMART KŁODZKO

PROJEK DO KONSULTACJI SPOŁECZNYCH

25.05.2020 R.

Projekt pn. „Smart Kłodzko (SMAK)”, w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2014-2020
współfinansowany ze środków Unii Europejskiej, Europejskiego Funduszu Spójności

Spis treści

WSTĘP	2
DIAGNOZA KŁODZKO – SMART CITY	3
Inteligentna gospodarka (smart economy)	3
Inteligentna mobilność (smart mobility)	13
Inteligentne środowisko (smart environment)	17
Ludzie (smart people)	23
Inteligentne życie (smart living)	30
Inteligentne współzrządzenie (smart governance)	37
ANALIZA SWOT	40
CEL GŁÓWNY	42
Priorytety i działania	43
SYSTEM ZARZĄDZANIA I MONITORINGU	51
Wdrażanie Strategii	51
Monitorowanie Strategii	52
Ocena realizacji Strategii (ewaluacja)	54
Procedura wprowadzania zmian w zapisach Strategii	55
ZAŁOŻENIA FINANSOWANIA STRATEGII	57

WSTĘP

Smart city (inteligentne miasto) to innowacyjne miasto przyszłości, które słuchając swoich mieszkańców w sposób naturalny dopasowuje się do ich potrzeb, podnosząc poziom oraz komfort ich codziennego życia przy wykorzystaniu nowoczesnych narzędzi.

Idea inteligentnego miasta ma za zadanie budowanie infrastruktury zwiększającej komfort życia mieszkańców. To także narzędzie pozwalające na obniżanie kosztów jej utrzymania. Smart City to również takie zarządzanie miastem, które zapewnia:

- powszechny dostęp do informacji o mieście, planach rozwoju itp.;
- sprawne załatwianie spraw w urzędach i instytucjach miejskich;
- korzystne warunki do inwestowania w mieście;
- sprawną komunikację;
- efektywne działanie służb miejskich,
- dbałość o stan środowiska;
- bezpieczeństwo mieszkańców;
- możliwość spędzania wolnego czasu (wydarzenia kulturalne, sportowe itp.);
- aktywny udział mieszkańców w ulepszaniu miasta poprzez współpracę z administracją.

Podsumowując, stwierdzić można, że tworzenie i rozwój inteligentnego miasta prowadzi do uzyskania wielowymiarowych korzyści zarówno dla zarządzających miastem, jak i dla mieszkańców, odwiedzających i inwestorów.

DIAGNOZA KŁODZKO – SMART CITY

Inteligentna gospodarka (smart economy)

Inteligentna gospodarka (*smart economy*) wyraża się poprzez przedsiębiorczość i produktywność miasta (pomiotów zlokalizowanych na jego terytorium). Ważna jest również zdolność adaptacyjna do zmian, elastyczność rynku pracy oraz współpraca międzynarodowa. Kluczowe stają się powiązania gospodarcze obejmujące zarówno działania władz lokalnych, jak i przedsiębiorców funkcjonujących na terenie miasta.

Potencjał gospodarczy

W procesie planowania strategicznego, na etapie diagnostycznym kluczowego znaczenia nabiera identyfikacja wiodących elementów lokalnego systemu gospodarczego. Z tego względu punktem wyjścia do dalszych analiz jest syntetyczna charakterystyka struktury gospodarki Gminy Miejskiej Kłodzko (Kłodzko, Gmina, Miasto). Z uwagi na dostępność danych, struktura ta zostanie określona w tej części poprzez charakterystykę sektora przedsiębiorstw oraz profile działalności podmiotów gospodarczych zarejestrowanych na terenie Gminy.

Potencjał gospodarczy Kłodzka w 2018 r. tworzyły łącznie 4.393 podmioty gospodarcze. Przede wszystkim były to podmioty zaliczane do sektora prywatnego (4.070). Wśród podmiotów sektora prywatnego w analizowanym roku dominowały przedsiębiorstwa osób fizycznych (2.457). Równocześnie na terenie Gminy funkcjonowało również 189 spółek i 8 spółdzielni. W Kłodzku działalność gospodarczą prowadziły także stowarzyszenia, fundacje i inne organizacje społeczne. Pamiętać jednak należy, że w tym przypadku działalność gospodarcza ma niejednokrotnie charakter dodatkowy i wspiera realizację celów statutowych.

Tabela . Podmioty gospodarcze

Wyszczególnienie	2014	2015	2016	2017	2018	Rok 2014=100
Podmioty gospodarki narodowej ogółem	4436	4428	4366	4409	4393	99,0
Sektor prywatny	4135	4116	4044	4090	4070	98,4
Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	2560	2523	2435	2427	2457	96,0

Projekt pn. „Smart Kłodzko (SMAK)”, w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2014-2020
współfinansowany ze środków Unii Europejskiej, Europejskiego Funduszu Spójności

Spółki handlowe	213	219	229	240	189	88,7
Spółdzielnie	12	13	13	13	8	66,6
Podmioty wg. Sekcji						
Sekcja A Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	15	15	14	14	14	93,3
Sekcja B Górnictwo i wydobywanie	3	3	3	3	2	66,7
Sekcja C Przetwórstwo przemysłowe	206	206	209	217	210	101,9
Sekcja C Dział 18 Poligrafia i reprodukcja zapisanych nośników informacji	14	14	14	13	12	85,7
Sekcja D Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze, do układów klimatyzacyjnych	4	3	2	2	4	100,0
Sekcja E Dostawa wody, gospodarowanie ściekami, i odpadami oraz działalność	20	20	18	18	16	80,0

Projekt pn. „Smart Kłodzko (SMAK)”, w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2014-2020
współfinansowany ze środków Unii Europejskiej, Europejskiego Funduszu Spójności

związana z rekultywacją						
Sekcja F Budownictwo	345	333	319	326	322	93,3
Sekcja G Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	1364	1343	1295	1258	1225	89,8
Sekcja H Transport i gospodarka magazynowa	177	177	170	168	169	95,5
Sekcja I Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	126	123	122	122	123	97,6
Sekcja J Informacja i komunikacja	60	65	66	72	72	120,0
Sekcja K Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	116	114	110	113	110	94,8
Sekcja L Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	939	941	951	1006	1024	109,1
Sekcja M Działalność profesjonalna,	263	277	274	280	281	106,8

Projekt pn. „Smart Kłodzko (SMAK)”, w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2014-2020
współfinansowany ze środków Unii Europejskiej, Europejskiego Funduszu Spójności

naukowa i techniczna						
Sekcja N Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	76	72	68	70	68	89,5
Sekcja O Administracja publiczna i obrona narodowa, obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	16	15	15	15	15	93,8
Sekcja P Edukacja	166	165	163	148	144	86,7
Sekcja Q Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	219	221	224	234	253	115,5
Sekcja R Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	66	69	69	66	62	93,9
Sekcja S i T Pozostała działalność usługowa, Gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników, gospodarstwa domowe produkujące wyroby i	254	264	268	274	274	107,9

świadczące usługi na własne potrzeby						
Udział nowo zarejestrowanych podmiotów sektora kreatywnego w liczbie nowo zarejestrowanych podmiotów ogółem	4,58	6,75	4,88	5,49	4,76	103,9
Udział nowo zarejestrowanych podmiotów sektora medycznego w liczbie nowo zarejestrowanych podmiotów ogółem	4,20	4,37	5,37	5,49	6,93	165,0

Źródło: BDL GUS.

Niestety podkreślić należy, że na przestrzeni lat 2014-2018 ogólna liczba podmiotów gospodarczych zmniejszyła się o 1% z 4.436 do 4.393. Regres widoczny był zwłaszcza w sektorze prywatnym. W tym przypadku liczba przedsiębiorstw w analizowanych latach zmniejszyła się o 1,6%. Warto zaznaczyć, że spadek liczby podmiotów odnotowano zarówno w przypadku osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą, jak i w przypadku spółek i spółdzielni.

Podejmując próbę określenia struktury lokalnej gospodarki konieczne jest również zidentyfikowanie głównych sektorów aktywności przedsiębiorstw zarejestrowanych w Kłodzku. Powyższe zadanie jest szczególnie istotne w kontekście określenia potencjału Gminy w zakresie rozwoju inteligentnej gospodarki i inteligentnej specjalizacji.

Analiza struktury przedsiębiorstw według sekcji, w których funkcjonują prowadzi do wniosku, że w Kłodzku dominowały podmioty związane z handlem i naprawą pojazdów mechanicznych (Sekcja G) i obsługą rynku nieruchomości (Sekcja L). W 2018 r. w ramach niniejszych sekcji

działało łącznie 2.249 podmiotów, co stanowiło ok. 51,2% ogółu podmiotów funkcjonujących w Kłodzku.

Relatywnie mało podmiotów funkcjonowało w sekcjach związanych z technologiami informacyjnymi i komunikacyjnymi (Sekcja J i Sekcja C Dział 18 – łącznie 84 przedsiębiorstwa) oraz w innych branżach uznawanych za kreatywne takich jak: Sekcja M Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna (281 podmiotów), Sekcja N Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca (68), Sekcja R Działalność związana z kulturą rozrywką i rekreacją (62).

Warto przy tym podkreślić, że w przypadku Sekcji J i Sekcji M w latach 2014-2018 nastąpił wzrost liczby przedsiębiorstw odpowiednio o 20% i 6,8%. Jednocześnie w Sekcjach N i R liczba podmiotów zmniejszyła się o 10,5% i 6,1%.

Na uwagę zasługuje fakt, że w latach 2014-2018 w Kłodzku wzrósł z 4,58% do 4,76% udział nowo rejestrowanych podmiotów sektora kreatywnego w ogólnej liczbie nowo rejestrowanych przedsiębiorstw. Powyższe spostrzeżenie jest o tyle ważne, że sektor kreatywny generuje z reguły atrakcyjne miejsca pracy dla ludzi wykształconych, co jest ważne zwłaszcza w przypadku gmin dotkniętych depopulacją, gdzie widoczne jest zjawisko „wysysania” młodych ludzi przez wiodące ośrodki wzrostu. Niestety analizowany wskaźnik nadal kształtował się poniżej średniej dla Dolnego Śląska, która w 2018 r. wynosiła 6,74%.

Biorąc pod uwagę fakt, że Kłodzko jest centrum społeczno-gospodarczym obszaru o wysokich walorach turystycznych ważny jest jego potencjał w branżach związanych z turystyką (Sekcja I Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi) i opieką zdrowotną (Sekcja Q Opieka zdrowotna i pomoc społeczna). W 2018 r. w niniejszych branżach działało łącznie 376 przedsiębiorstw. W stosunku do 2014 r. liczba podmiotów zwiększyła się w Sekcji Q (o 15,5%) i zmniejszyła w Sekcji I (o 2,4%).

Wartym odnotowania jest również fakt dynamicznego wzrostu (o 65%) udziału nowo zarejestrowanych podmiotów sektora medycznego w ogólnej liczbie nowo rejestrowanych przedsiębiorstw. W latach 2014-2018 udział ten wzrósł z 4,2% do 6,9%.

Przedsiębiorczość

Istotnym elementem diagnozy w tej części opracowania jest także syntetyczna analiza stanu i kondycji lokalnego systemu gospodarczego przeprowadzona z wykorzystaniem syntetycznych wskaźników, opisujących w zobjektywizowany sposób tendencje w zakresie szeroko rozumianej przedsiębiorczości lokalnej. W ten sposób możliwe będzie uchwycenie istotnych tendencji w odniesieniu do klimatu inwestycyjnego gminy oraz aktywności biznesowej lokalnej społeczności.

Analizując poziom przedsiębiorczości w Kłodzku w pierwszej kolejności posłużono się wskaźnikiem Liczba firm na 100.000 mieszkańców zgodnie z wytycznymi normy PN-ISO 37120 Zrównoważony rozwój społeczny Wskaźniki usług miejskich i jakości życia.

W latach 2014-2018 w Kłodzku zwiększyła się o 2,1% liczba podmiotów wpisanych do rejestru REGON na 100 tys. mieszkańców. W 2018 r. wskaźnik ten osiągnął wartość 16.298.

Tabela Wskaźniki podmiotów gospodarczych w Kłodzku, lata 2014-2018

Wskaźnik	2014	2015	2016	2017	2018	2014 =100
podmioty wpisane do rejestru REGON na 100 tys. ludności	15961	16011	15937	16214	16298	102,1
jednostki nowo zarejestrowane w rejestrze REGON na 10 tys. ludności	94	91	74	93	85	90,4
jednostki wykreślone z rejestru REGON na 10 tys. ludności	90	88	94	87	82	91,1
podmioty na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym	260,1	264,4	265,8	273,8	278,4	107,0
osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 1000 ludności	92	91	89	89	91	98,9
osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 100 osób w wieku produkcyjnym	15,0	15,1	14,8	15,1	15,6	104,0
Wybrane dane dla powiatu kłodzkiego						
podmioty na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym	170,5	173,8	176,3	181,2	187,0	109,7

Źródło: BDL GUS.

Ponadto, należy zwrócić szczególną uwagę na wartości kolejnego istotnego wskaźnika – podmioty na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym – interpretowanego często jako jeden z głównych barometrów przedsiębiorczości na określonym obszarze.

W analizowanym okresie wartości tego indykatora kształtowały się pozytywnie, zaobserwowano bowiem wzrost liczby podmiotów z poziomu 260,1 w 2014 r. do poziomu

278,4 w 2018 r. Jednocześnie wzrosła o 4,0% liczba osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym.

Podsumowując stwierdzić można, że obecna sytuacja gospodarcza Kłodzka daje podstawy do jego długookresowego rozwoju. Niemniej jednak wskazane jest podjęcie działań zmierzających do przyspieszenia obecnego tempa wzrostu gospodarczego, poprzez wybór i wspieranie priorytetowych branż gwarantujących jego inteligentny rozwój.

Podstrefa Kłodzko Wałbrzyskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej „INVEST-PARK”

Potencjał gospodarczy Gminy, zwłaszcza w wymiarze inwestycyjnym wzmacniało funkcjonowanie podstrefy Wałbrzyskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej.

W 2017 r. powierzchnia obszaru podstrefy Kłodzko wynosiła 45,5958 ha. i obejmowała tereny inwestycyjne zlokalizowane w obrębie: Leszczyna (17,1097 ha), Jaskowa Dolna (13,5689 ha) oraz Żelazno (14,9172 ha). Na terenie Podstrefy Kłodzko w 2017 r. funkcjonowało sześciu inwestorów a mianowicie:

- Steinpol Central Services Sp. z o.o. (nazwa historyczna: KPM-Meble sp. z o.o.),
- General ELECTRIC Power Controls Polska sp. z o.o.,
- MIRANDA 4 Sp. z o.o.,
- Kayser Automotive Systems Kłodzko sp. z o.o.,
- WESSEL-POLIAMID sp. z o.o.,
- TechPlast sp. z o.o.

Na koniec stycznia 2018 r., WSSE „INVEST-PARK” Sp. z o.o. posiadała jeszcze 23,3234 ha terenów niezagospodarowanych dostępnych dla potencjalnych Inwestorów.

Podkreślić można, że powyższe firmy reprezentowały różne branże (meblową, elektroniczną, tekstylną i włókienniczą, motoryzacyjną, tworzyw sztucznych) co świadczy o dywersyfikacji działalności prowadzonej na terenie podstrefy. Jednak z drugiej strony może to prowadzić do wniosku, że dotychczas nie określono jeszcze inteligentnej specjalizacji gospodarczej Kłodzka.

Rynek pracy

Jak wynika z danych GUS w 2018 r. w Kłodzku pracowało łącznie 8.127 osób, w tym 3.619 mężczyzn i 4.508 kobiet. Warto jednak zaznaczyć, że informacje GUS nie zawierają danych dotyczących zatrudnienia osób pracujących w jednostkach budżetowych działających w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego, osób pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie, duchownych, pracujących w organizacjach,

fundacjach i związkach oraz nie zawierają podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób. Można zatem wnioskować, że liczba osób faktycznie pracujących była wyższa.

Należy podkreślić, że w latach 2014– 2018 zmniejszyła się w Kłodzku liczba pracujących. W rezultacie wartość wskaźnika pracujący na 1000 ludności zmniejszyła się w analizowanym okresie o 0,7% ze 304 do 302. Niemniej jednak wskaźnik ten nadal kształtował się powyżej średniej dla powiatu kłodzkiego (160).

Tabela. Rynek pracy na tle powiatu

JST	Pracujący na 1000 ludności			Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym		
	2014	2018	2014 =100	2014	2018	2014 =100
Kłodzko	304	302	99,3	11,3	5,3	46,9
Powiat kłodzki	152	160	105,3	12,0	6,0	50,0

Źródło: BDL GUS.

Z danych GUS wynika również, że na przestrzeni lat 2014-2018 zmniejszyła się liczba osób bezrobotnych z 1.931 do 836, przy czym warto zaznaczyć, że zjawisko bezrobocia z większym natężeniem występowało w przypadku mężczyzn (425 bezrobotnych).

Analizując zjawisko bezrobocia posłużono się również wskaźnikiem Miejska stopa bezrobocia rekomendowanym w PN-ISO 37120 Zrównoważony rozwój społeczny Wskaźniki usług miejskich i jakości życia.

W analizowanym okresie wskaźnik bezrobocia rozumiany (zgodnie z wytycznymi normy PN-ISO 37120) jako udział zarejestrowanych bezrobotnych w wieku produkcyjnym w liczbie ludności w wieku produkcyjnym zmniejszył się w Kłodzku z 11,3% w 2014 r. do 5,3% w roku 2018. Zarówno w 2014 r., jak i w 2018 r. był on niższy od średniej w powiecie kłodzkim.

Jak wynika z Raportu o Stanie Miasta Kłodzka za 2018 r. w strukturze bezrobotnych dominowały osoby z wykształceniem gimnazjalnym i poniżej oraz zasadniczym zawodowym. Niepokój może budzić relatywnie wysoka liczba osób bezrobotnych powyżej 24 miesięcy (140 osób)

Reasumując stwierdzić należy, że na przestrzeni ostatnich lat sytuacja na rynku pracy uległa poprawie, niemniej jednak konieczne są dalsze działania zmierzające do jego większej aktywizacji. Warto również podkreślić, że w aktualnej sytuacji gospodarczej problem bezrobocia dotyczy przede wszystkim osób wykluczonych, mających trudności z poruszaniem się na rynku pracy. Na ich sytuacje niejednokrotnie rzutują prezentowane przez nich postawy,

w tym wyuczona bezradność. W takiej sytuacji w aktywizacji niniejszych osób powinny uczestniczyć podmioty ekonomii społecznej.

Smart gospodarka w opinii mieszkańców

Niestety jak wykazały badania ankietowe znajomość wśród mieszkańców inteligentnych rozwiązań stosowanych w gospodarce jest niewielka. Ok. 95,8% ogółu respondentów nie stosuje inteligentnych rozwiązań w gospodarce oraz nie zna przypadku aby były one stosowane na terenie Kłodzka. Jednie ok. 4,2% badanych stosuje lub zna takie rozwiązania.

Analiza SWOT Inteligentna gospodarka

SILNE STRONY	SŁABE STRONY
- Funkcjonowanie przedsiębiorstw z takich branż jak: elektroniczna, motoryzacyjna i tworzyw sztucznych mających potencjał innowacyjny - Wzrost udziału nowo zarejestrowanych podmiotów sektora kreatywnego w ogólnej liczbie nowo rejestrowanych przedsiębiorstw - Dynamiczny wzrost udziału nowo zarejestrowanych podmiotów sektora medycznego w ogólnej liczbie nowo rejestrowanych przedsiębiorstw	- Relatywnie mała liczba podmiotów funkcjonowało w sekcjach związanych z technologiami informacyjnymi i komunikacyjnymi (Sekcja J i Sekcja C Dział 18) oraz w innych branżach uznawanych za kreatywne - Niższy niż w regionie wskaźnik przedsiębiorczości - Brak zdefiniowanej inteligentnej specjalizacji miasta - Brak centrum naukowo-badawczego
SZANSE	ZAGROŻENIA
- Wzrost środków unijnych przeznaczonych na innowacje - Wzrost konkurencyjności przedsiębiorstw - Współpraca lokalnych przedsiębiorstw z uczelniami i ośrodkami badawczymi, instytucjami	- Kryzys gospodarczy spowodowany pandemią - Odptyw młodych i wykształconych ludzi powodujący powstanie luki na rynku pracy dla specjalistów

Inteligentna mobilność (smart mobility)

Inteligentna mobilność (*smart mobility*) mierzona jest dostępnością miasta w skali lokalnej i ponadlokalnej, dostępnością infrastruktury informacyjno-komunikacyjnej oraz stopniem rozwoju zrównoważonego, innowacyjnego i bezpiecznego transportu.

Inteligentna mobilność jest szczególnie istotna w miastach, w których koniecznością staje się ograniczenie transportu indywidualnego na rzecz komunikacji zbiorowej w celu rozładowania korków i zmniejszenia emisji: dwutlenku węgla, tlenków azotu, tlenku węgla, lotnych związków organicznych oraz pyłów (PM10 i PM2,5). Ważne jest również udrożnienie ciągów komunikacyjnych, m.in. poprzez sprawniejsze funkcjonowanie sygnalizacji świetlnej.

Drogi i kolej

Układ komunikacji drogowej na terenie Kłodzka tworzą drogi krajowe, wojewódzkie, powiatowe i miejskie. Mimo ich znacznej ilości występują trudności przepustowe. Stan ten spowodowany jest przebiegiem głównych tras komunikacyjnych przez obszary silnie zurbanizowane, bez możliwości rozbudowy i poszerzenia jezdni.

Zewnętrzną dostępność Miasta zapewniają m.in. drogi krajowe:

- droga krajowa nr 8 (Wrocław – Kłodzko- Kudowa),
- droga krajowa nr 33 (Kłodzko- Międzyzlesie),
- droga krajowa nr 46 (Kłodzko- Opole),
- droga krajowa nr 381 (Kłodzko- Wałbrzych).

Obecny układ ulic w Kłodzku ma w przeważającej mierze kształt promienisty i musi stopniowo być przekształcony w układ promienisto – obwodowy.

Miasto posiada tzw. obwodnicę północną łączącą drogi z kierunku Wrocławia i Kudowy Zdrój. Nadal trwają prace nad budową obwodnicy Kłodzka. Został wybudowany łącznik obwodnicowy w ciągu dk 46.

W ostatnim czasie układ komunikacyjny wewnątrz Miasta uległ korekcie wyniku budowy ronda na skrzyżowaniu ulic: Bohaterów Getta, Łąkowej i Kusocińskiego oraz przebudowę ulicy Kusocińskiego (prace nad inwestycją zakończono w połowie 2017 r.) oraz budowy ronda (wraz z przebudową części ulic) na skrzyżowaniu ulic: Bohaterów Getta, Tadeusza Kościuszki i Wojska Polskiego (pl. Jagiełły). Istotne znaczenie miała także przebudowa ul. Rodzinnej. Powyższe inwestycje znacznie usprawniły ruch kołowy w Mieście.

Równocześnie bez zmian pozostaje przebieg linii kolejowych relacji: Wrocław - Międzyzlesie i Kłodzko - Kudowa Zdrój. Osobny problem stanowi stan stacji kolejowych. Wymagają one

uporządkowania w zakresie zagospodarowania przestrzenno-funkcjonalnego. Gruntownej modernizacji, a wręcz odbudowy wymaga stacja kolejowa Kłodzko Miasto.

Ścieżki rowerowe

Rozwój ścieżek rowerowych ma ważne znaczenie nie tylko z punktu widzenia poprawy stan środowiska naturalnego, ale również z uwagi na promocję turystyki i rekreacji. Dodatkowo ścieżki rowerowe zwiększają mobilność mieszkańców i umożliwiają nawiązywanie kontaktów pomiędzy mieszkańcami, bez konieczności posiadania samochodu.

Jak wynika z danych GUS na przestrzeni lat 2014-2018 zwiększyła się długość ścieżek rowerowych z 3,5 km do 9,5 km.

Tabela . Ścieżki rowerowe

Wskaźniki	2014	2015	2016	2017	2018
ścieżki rowerowe (drogi dla rowerów) ogółem w km	3,5	3,5	3,5	3,5	9,5
ścieżki rowerowe na 100 km ²	14,09	14,09	14,09	14,09	38,24
ścieżki rowerowe na 100 tys. ludności	12,6	12,7	12,8	12,9	35,2

Źródło: BDL GUS.

W rezultacie poprawiło się również nasycenie przestrzeni miejskiej ścieżkami rowerowymi oraz zwiększyła się długość ścieżek rowerowych w przeliczeniu na mieszkańców.

Wartość wskaźnika „Kilometry ścieżek i pasów rowerowych na 100.000 mieszkańców” rekomendowanego w PN-ISO 37120 w 2018 r. wynosiła 35,2 km i była prawie trzykrotnie większa niż w 2014 r.

Komunikacja publiczna

Obsługę komunikacyjną Kłodzka w zakresie międzymiastowej komunikacji publicznej zapewniają kolejowe i autobusowe linie komunikacyjne.

W zakresie komunikacji kolejowej spółka Koleje Dolnośląskie, realizowała w 2017 r. autobusami szynowymi połączenia z Wrocławiem, Legnicą i Wałbrzychem, co ważne ze stacji Kłodzko Miasto. Ponadto przez Kłodzko kursowały pociągi spółki PKP Przewozy Regionalne obsługujące trasę Międzyzlesie - Wrocław.

Autobusową komunikację międzymiastową realizują przede wszystkim przedsiębiorstwa powstałe na bazie dawnych PKS – ów. Jednocześnie rośnie znaczenie innych przewoźników prywatnych.

W zakresie komunikacji miejskiej przewozy realizowane są przez spółkę A-VISTA z siedzibą w Kłodzku oraz PKS Kłodzko. Układ linii komunikacyjnych oraz rozkład jazdy są wynikiem oceny

rynku dokonywanej przez przewoźników oraz możliwości lokalizacji przystanków. Zgodnie z danymi BDL GUS w 2018 r. w Kłodzku funkcjonowały 32 przystanki autobusowe.

Warto zaznaczyć, że usługi transportu zbiorowego świadczone są z wykorzystaniem taboru nieprzystosowanego do potrzeb osób niepełnosprawnych. Nie ma również informacji aby usługi świadczone były za pomocą proekologicznego taboru (napęd elektryczny, hybrydowy).

Równocześnie warto podkreślić, że od 01.11.2017 r. bilety jednorazowe można nabywać za pomocą aplikacji mPay.

Inteligentna mobilność w opinii mieszkańców

Jak wykazały badania ankietowe 96,4% ogółu respondentów nie zna inteligentnych rozwiązań stosowanych w transporcie na terenie Kłodzka. Dalsze 2,4% badanych zna takie rozwiązania, ale ich niestosuje. Tylko 1,2% ankietowanych zna i stosuje takie rozwiązania. Jako przykład takich rozwiązań podano możliwość zakupu biletu za pomocą smartfona.

Analiza SWOT Inteligentna mobilność

SILNE STRONY	SŁABE STRONY
- Rozwój transportu szynowego - Funkcjonowanie aplikacji mPay umożliwiającej nabywanie biletów	- Dominuje promienisty układ ulic w Kłodzku, co negatywnie wpływa na płynność ruchu w Mieście - Niezadawalające pokrycie Miasta ścieżkami rowerowymi - Usługi transportu zbiorowego świadczone są z wykorzystaniem taboru nieprzystosowanego do potrzeb osób niepełnosprawnych - Usługi transportu zbiorowego nie są świadczone za pomocą taboru proekologicznego
SZANSE	ZAGROŻENIA
Przebudowa układu komunikacyjnego	Dalszy regres transportu publicznego

Projekt pn. „Smart Kłodzko (SMAK)”, w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2014-2020
współfinansowany ze środków Unii Europejskiej, Europejskiego Funduszu Spójności

• Wzrost środków przeznaczonych na rozwój transportu zrównoważonego• Rozwój komunikacji publicznej dostosowanej do potrzeb mieszkańców i turystów	

Inteligentne środowisko (smart environment)

Inteligentne środowisko (*smart environment*) mierzone jest atrakcyjnością stanu środowiska naturalnego, poziomem zanieczyszczeń, działaniami w zakresie ochrony środowiska i poprzez metody zarządzania zasobami.

Infrastruktura wodno-kanalizacyjna

Zbiorowe zaopatrzenie w wodę i zbiorowe odprowadzanie ścieków dla Kłodzka realizowane jest przez „Wodociąg Kłodzkie” sp. z o. o. Miasto zaopatrywane jest w wodę pitną wyłącznie z wód podziemnych (19 studni infiltracyjnych). Obiekty produkcyjne wyposażone są w centralny system sterowania i monitoringu, który pozwala na aktywne sterowanie ciśnieniem, pracą sieci i pompowni.

Łączna długość sieci wodociągowej na terenie Kłodzka w 2018 r. wynosiła 71,7 km. Jednak ważna jest nie tylko łączna długość sieci wodociągowej, ale również faktyczny dostęp mieszkańców do wody przeznaczonej do spożycia, co wynika z wytycznych PN-ISO 37120 „Odsetek mieszkańców miasta z dostępem do wody przeznaczonej do spożycia” W 2018 r. 95,6% ogółu mieszkańców korzystało z sieci wodociągowej.

W latach 2014-2018 zaobserwować można wzrost o 8,2% liczby przyłączy wodociągowych do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania. W 2018 r. było ich 1.754. Równocześnie w analogicznym okresie liczba ludności korzystającej z sieci wodociągowej zmniejszyła się o 3,6% z 26.717 do 25.778. Prawdopodobnie jest to efekt zachodzących procesów depopulacyjnych w Mieście. Niemniej jednak należy podkreślić, że zużycie wody na mieszkańca wzrosło w latach 2014-2018 z 39,0 m³ do 42,3m³.

Warto zauważyć, że od 2015 r. odnotowano łącznie 147 awarii sieci wodociągowej (w 2018 r. 29 awarii), może to świadczyć o potrzebie częściowej modernizacji istniejącej sieci wodociągowej.

Kłodzko posiada centralny system odprowadzania i oczyszczania ścieków w układzie kanalizacji ogólnospławnej oraz kanalizacji sanitarnej.

Na terenie Gminy w 2018 r. funkcjonowało 62,4 km czynnej sieci kanalizacyjnej. Z sieci tej korzystało 88,8% ogółu ludności. Warto nadmienić, że „Odsetek mieszkańców miasta z dostępem do usługi odbioru ścieków” jest wskaźnikiem podstawowym PN-ISO 37120.

W 2018 r. istniały łącznie 1.754 przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania, z których korzystało łącznie 23.928 osób. Ilość odprowadzonych ścieków na koniec 2018 r. wyniosła 1.144 dam³.

Stan techniczny kanalizacji sanitarnej określa się jako średni, a dla odcinków najnowszych – dobry. W latach 2014-2018 odnotowano 20 awarii sieci kanalizacyjnej, w tym w 2018 r. dwie awarie.

W 2017 r. na terenie Miasta funkcjonowały także 174 zbiorniki bezodpływowe. Na przestrzeni analizowanych lat liczba zbiorników bezodpływowych pozostawała na względnie stabilnym poziomie.

Kanalizacja doprowadza ścieki do mechaniczno-biologicznej oczyszczalni ścieków, zlokalizowanej przy ul. Fabrycznej. Przepustowość oczyszczalni w 2017 r. wynosiła 12.500 m³/d (62.500 RLM). Oczyszczalnia wyremontowana została w latach 1998-99, a następnie poddana dalszej modernizacji w celu obniżenia kosztów eksploatacji i dostosowania do obowiązujących przepisów ochrony środowiska. Na oczyszczalnię również dowożone są beczkowozami ścieki z rejonów nieskanalizowanych gminy wiejskiej Kłodzko.

W trakcie oczyszczania ścieków powstaje rocznie 10 tys. Mg (ton) osadów ściekowych, które podlegają odwodnieniu, suszeniu i utylizacji w instalacjach technologicznych, a następnie są zagospodarowane.

Sieć gazowa

Siecią gazową Kłodzko zawiaduje Rejon Dystrybucji Gazu Kłodzko, będący integralną częścią Polskiej Spółki Gazownictwa Sp. z o.o., Oddział Zakład Gazowniczy we Wrocławiu. Kłodzko zasilane jest gazem ziemnym wysokometanowym grupy E z sieci gazowej przesyłowej wysokiego ciśnienia — o średnicy DN 300 (magistrala Wrocław — Kłodzko — Kudowa Zdrój).

Łączna długość sieci gazowej w Kłodzku w 2018 r. wynosiła niespełna 96 km, z czego 80 km przypadało na sieć rozdzielczą, a 16 km na sieć przesyłową. W latach 2014-2018 wzrosła liczba przyłączy do budynków z 2.296 do 2.397. Wzrosła również w analogicznym okresie liczba gospodarstw domowych odbierających gaz z 9.568 do 9.753.

Warto zaznaczyć, że w latach 2014-2018 zwiększyła się także (o ok. 30%) liczba gospodarstw domowych ogrzewających mieszkania gazem. W 2018 r. mieszkania gazem ogrzewało 990 gospodarstw co stanowiło ok. 10% ogółu gospodarstw korzystających z sieci gazowej.

Dane powyższe są szczególnie istotne w kontekście ochrony środowiska i zarządzania środowiskiem.

Ciepłownictwo

Od 1 października 2012 r. system ciepłowniczy Miasta, który zaspokaja potrzeby odbiorców w zakresie centralnego ogrzewania i ciepłej wody użytkowej eksploatowany jest przez CALOR Energetyka Ciepła Sp z o.o.

System tworzą: ciepłownia zlokalizowana przy ul. Wielisławskiej wraz z kotłownią zlokalizowaną na osiedlu Kruczkowskiego, magistrale ciepownicze, rurociągi rozdzielcze i węzły ciepownicze. Długość sieci ciepowniczej na terenie Kłodzka w 2017 r. wynosiła 10,42 km.

Dodatkowo potrzeby mieszkańców w zakresie centralnego ogrzewania i ciepłej wody użytkowej zaspokajają kotłownie lokalne. W 2017 r. funkcjonowały 22 kotłownie lokalne, w tym 7 kotłowni zasilanych paliwem gazowym (gaz ziemny) i 15 kotłowni opalanych paliwem stałym (miał węglowy, ekogroszek).

Oświetlenie

Oświetleniem ulicznym na koniec 2017 r. objęte było ponad 90% dróg gminnych oraz drogi krajowe i powiatowe w granicach administracyjnych Miasta. Ogółem według stanu na dzień 01.01.2018 r. ogólna ilość punktów oświetlenia ulicznego wynosiła 3.490.

Stan techniczny oświetlenia ocenia się jako dobry. Natomiast szafy oświetlenia ulicznego jak też okablowanie, są w stanie zadowalającym.

Należy jednak zaznaczyć, że nie wszystkie ulice na terenie Miasta posiadają oświetlenie, a część z ulic nadal posiada punkty oświetleniowe zasilane linią napowietrzną niez izolowaną.

Energetyka

Zaopatrzenie w energię elektryczną większości odbiorców zlokalizowanych na terenie Miasta odbywa się za pośrednictwem stacji 110/20 kV R-Kłodzko przyłączonej do napowietrznych linii 110 kV : S-262 kierunek stacja 110/20 kV R-Bystrzyca, S-260 kierunek stacja 110/20 kV R-Skałeczno oraz S-264 kierunek stacja 110/20 kV R-Duszniki.

Sieć średniego i niskiego napięcia ma charakter napowietrzno-kablowy (na obszarach zurbanizowanych o zwartej zabudowie - sieć wykonana jest jako kablowa). Stan techniczny sieci będącej własnością TAURON Dystrybucja S.A., służącej do zasilania Kłodzka jest dobry.

Układ pracy sieci elektroenergetycznej jest tak skonfigurowany, aby w przypadku uszkodzenia linii lub stacji elektroenergetycznych na terenie Miasta istniała możliwość zasilania odbiorców z innych obiektów elektroenergetycznych pracujących w układzie.

Gospodarka odpadami

Kłodzko należy do południowego regionu gospodarki odpadami. W 2018 r. na terenie Miasta za odbiór i zagospodarowanie odpadów komunalnych odpowiadała firma P.H.U. KOMUNALNIK Sp. z o.o. z Wrocławia. Jednocześnie na obszarze Gminy Miejskiej Kłodzka funkcjonował punkt selektywnego zbierania odpadów komunalnych – PSZOK.

Analizując gospodarkę odpadami w pierwszej kolejności zastosowano wskaźnik „Całkowita ilość odbieranych odpadów komunalnych na mieszkańca” będący wskaźnikiem podstawowym normy PN-ISO 37120.

W Kłodzku w latach 2014-2018 masa zebranych odpadów przypadających na mieszkańca zmniejszyła się z 278,2 kg. do 265,6 kg. Warto podkreślić, że w 2018 r. wartość powyższego wskaźnika była w Kłodzku niższa niż średnia dla Dolnego Śląska (298,2 kg).

Jednocześnie w stosunku do 2017 r. zwiększyła się w Kłodzku masa zebranych selektywnie odpadów i to zarówno ogółem, jak i z gospodarstw domowych. W 2018 r. zebrano łącznie 1.259,61 t odpadów, z czego 1.121,95 t pochodziło z gospodarstw domowych.

Z zestawienia powyższych wskaźników wynika, że gospodarka odpadami na terenie Miasta uległa usprawnieniu. Potwierdzają to także kolejne dane takie jak: wzrost masy zebranego papieru i tektury z 13,39 t w roku 2017 do 107,2 t w 2018 r. czy też szkła z 55,56 t do 102,96 t. Na przestrzeni lat 2018-2017 zebrano także więcej tworzyw sztucznych (o 7,45 t.) i odpadów biodegradowalnych (o 410,43 t.).

Warto także zaznaczyć, że w 2014 r. funkcjonowały w Mieście 3 dzikie wysypiska o łącznej pow. 500 m². Od 2015 r. nie odnotowano na koniec roku występowania dzikich wysypisk śmieci.

Stan powietrza

Na terenie Kłodzka występują problemy związane z przekroczeniem stężeń lub przekroczeniem dopuszczalnej wielkości stężeń 24-godz. w zakresie pyłu zawieszonego PM_{2,5} i PM₁₀ oraz benzo(a)pirenu. Pomiary prowadzone są przez stację zlokalizowaną w Kłodzku przy ul. Szkolnej 8. Stacja ta prowadzi pomiary automatyczne w zakresie zanieczyszczeń: dwutlenkiem azotu, tlenkami azotu, ozonu oraz pyłów zawieszonych.

Należy zaznaczyć, że wskaźniki „Stężenie pyłu zawieszonego (PM₁₀)” i „Stężenie drobnego pyłu zawieszonego (PM_{2,5})” uznane zostały za wskaźniki podstawowe w PN-ISO 37120.

W przypadku pyłu zawieszonego PM₁₀ dopuszczalna norma średniodobowa przekraczana była w 2019 r. przez 47 dni w roku. Częściej norma ta przekraczana był jedynie w: Nowej Rudzie (78 dni) i Lubaniu (71 dni).

W przypadku pyłu PM_{2,5} wprawdzie w 2019 r. nie odnotowano średniorocznego przekroczenia obowiązującej normy (25 µg/m³), to jednak przyjmując nowe założenia (norma 20 µg/m³), które powinny zostać osiągnięte do 2020 r., przekroczenia takie występowały.

Należy podkreślić, że problem z pyłem PM₁₀ nasila się w sezonie grzewczym i wynika z ogrzewania budynków mieszkalnych za pomocą tradycyjnych źródeł ciepła.

Tereny zieleni

W 2018 r. na terenie Kłodzka zlokalizowane były trzy parki o łącznej pow. 18,6 ha. W Mieście istniało także 9 zieleńców o łącznej pow. 6,5 ha. Ważną rolę odgrywają również tereny zieleni osiedlowej. Zajmują one powierzchnię 35,25 ha.

Niestety na przestrzeni lat 2014-2018 udział parków, zieleńców i terenów zieleni osiedlowej w ogólnej powierzchni miasta zmniejszył się z 2,5% do 2,4%. Chociaż podkreślić należy, że w analogicznym okresie liczba nasadzeń drzew wzrosła z 7 do 367, a krzewów z 0 do 154.

Niemniej jednak chociaż udział terenów zieleni w ogólnej powierzchni miasta się zmniejszył to jednak wartość wskaźnika „Tereny zielone (hektary) na 100.000 mieszkańców” (zgodnego z PN-ISO 37120) wzrosła z 543,0 w 2014 r. do 556,9 w 2018 r. Wzrost ten wynikał ze spadku liczby ludności w Kłodzku.

Inteligentne środowisko w opinii mieszkańców

Jak wynika z badań ankietowych 93,3% ogółu respondentów nie zna i nie stosuje inteligentnych rozwiązań dotyczących środowiska. Jednocześnie 5,5% badanych (9 osób) zna i stosuje takie rozwiązania, a dalsze 1,2% ankietowanych zna takie rozwiązania, ale ich nie stosuje. Jako przykład takich rozwiązań podawano Aplikację Ekoharmonogram usprawniającą politykę segregacji odpadów.

Analiza SWOT Inteligentne środowisko

SILNE STRONY	SŁABE STRONY
- Dobre pokrycie Miasta infrastrukturą wodociągową i kanalizacyjną - Dobry stan oświetlenia ulicznego - Dobry stan sieci energetycznej	- Niezadawalające pokrycie Miasta siecią gazową - Relatywnie mały udział terenów zielonych w ogólnej powierzchni Miasta - Problemy ze stanem powietrza - Nie wszystkie ulice na terenie Miasta posiadają oświetlenie, a część z ulic posiada punkty oświetleniowe zasilane linią napowietrzną nieizolowaną

Projekt pn. „Smart Kłodzko (SMAK)”, w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2014-2020
współfinansowany ze środków Unii Europejskiej, Europejskiego Funduszu Spójności

SZANSE	ZAGROŻENIA
• Wykorzystanie nowych technologii usprawniającej funkcjonowanie infrastruktury sieciowej • Wspieranie transformacji w kierunku gospodarki niskoemisyjnej we wszystkich sektorach • Wykorzystanie nowych technologii do monitorowania środowiska oraz informowania mieszkańców	• Redukcja terenów zielonych przeznaczanych pod inwestycje budowlane • Zbyt wysokie i ciągle rosnące koszty ogrzewania ekologicznymi nośnikami energii

Ludzie (smart people)

Inteligentni ludzie (*smart people*) – obszar ten charakteryzowanych jest poprzez poziom kwalifikacji, uczenie się przez całe życie, różnorodność społeczną i etniczną, kreatywność, otwartość oraz partycypowanie w życiu publicznym.

Demografia

Liczba mieszkańców w Kłodzku na przestrzeni ostatnich czterech lat (2014 – 2018) systematycznie się zmniejszała. Według danych BDL GUS na koniec 2018 r. w mieście mieszkały 26.954 osoby. W porównaniu do 2014 r. liczba mieszkańców zmniejszyła się o 3,0%.

W strukturze ludności zauważa się nieznaczne odchylenia od stanu równowagi między liczebnością kobiet i mężczyzn. W 2018 r. współczynnik feminizacji (kobiety na 100 mężczyzn) kształtował się na poziomie 112. Wynika to przede wszystkim z dłuższego trwania życia kobiet, co znajduje potwierdzenie w danych GUS dotyczących liczby mężczyzn i kobiet w wieku powyżej 55 lat.

Tabela. Ludność w Kłodzku stan na 31.XII każdego analizowanego roku

Wyszczególnienie	2014	2015	2016	2017	2018	2014=100
Ogółem	27792	27656	27395	27193	26954	97,0
Kobiety	14680	14653	14519	14381	14252	97,1
Mężczyźni	13112	13003	12876	12812	12702	96,9
Struktura wiekowa						
0-4	1089	1046	999	1007	952	87,4
5-9	1253	1298	1266	1211	1141	91,1
10-14	1129	1118	1090	1132	1197	106,0
15-19	1271	1230	1220	1187	1134	89,2
20-24	1516	1450	1396	1392	1358	89,6
25-29	1769	1727	1632	1571	1535	86,8
30-34	2275	2200	2142	2028	1832	80,5
35-39	2372	2381	2321	2238	2278	96,0
40-44	1863	1974	2011	2148	2224	119,4
45-49	1614	1619	1691	1725	1793	111,1
50-54	1778	1672	1615	1577	1529	86,0
55-59	2295	2171	2049	1876	1757	76,6
60-64	2352	2348	2336	2310	2220	94,4
65-69	1870	2037	2095	2125	2175	116,3

70 i więcej	3346	3385	3532	3666	3829	114,4
-------------	------	------	------	------	------	-------

Źródło: BDL GUS.

Z analizy zmian liczby ludności wg. roczników wynika, że w latach 2014-2018 wzrosła przede wszystkim liczba ludności w wieku 40-49 lat i powyżej 65 lat, przy jednoczesnym zmniejszaniu się liczby ludności w pozostałych rocznikach (za wyjątkiem ludności w wieku 10-14 lat).

Zmiany w strukturze wiekowej ludności będą w przyszłości rzutować na kierunki inwestycji infrastrukturalnych w Gminie oraz mogą wpływać na redefinicję aktualnie prowadzonej polityki społecznej. Mniejsza liczba dzieci może negatywnie wpływać na efektywność wykorzystania istniejącej infrastruktury edukacyjnej. W rezultacie należy liczyć się z koniecznością jej restrukturyzacji adekwatnie do zmieniającego się zapotrzebowania ze strony lokalnej społeczności. Równocześnie należy spodziewać się rosnącego popytu na usługi skierowane do osób starszych. Nie można wykluczyć wzrostu kosztów związanych z opieką medyczną.

Kluczowymi czynnikami kształtującymi bilans ludnościowy gminy i jej profil demograficzny są przede wszystkim: ruch naturalny (urodzenia i zgony) oraz procesy migracyjne.

W 2018 r. w porównaniu z 2014 r. w Kłodzku nastąpił spadek liczby urodzeń. Jednocześnie w latach 2014-2018 zwiększyła się liczba zgonów. W rezultacie w analizowanym okresie wskaźnik przyrostu naturalnego był ujemny i w 2018 r. wyniósł (-6,9).

Tabela . Ruch naturalny i migracyjny ludności latach 2014-2018

Cecha	2014	2015	2016	2017	2018
Na 1000 ludności					
urodzenia żywe	6,9	6,9	6,5	8,1	6,3
zgony	11,7	12,6	12,0	14,1	13,2
przyrost naturalny	-4,8	-5,7	-5,5	-6,0	-6,9
Na 1000 ludności					
saldo migracji gminnych wewnętrznych	-3,7	-1,3	-2,9	-2,7	-2,7
saldo migracji zagranicznych	-0,1	0,0	0,0	0,2	0,1

Źródło: BDL GUS.

Równocześnie na obszarze Miasta utrzymuje się ujemne saldo migracji wewnętrznych. W 2018 r. saldo migracji wewnętrznych na 1000 ludności wyniosło (-2,7). W stosunku do 2014 r. sytuacja w niniejszym zakresie uległa poprawie, wówczas saldo migracji wewnętrznych wynosiło (-3,7). Korzystnie zmieniła się również sytuacja w przypadku salda migracji zagranicznych. W 2018 r. wyniosło ono 0,1.

Utrzymującego się ujemnego salda migracji wewnętrznych nie można lekceważyć, gdyż z reguły dotyczy ono ludzi młodych i wykształconych. W dłuższym okresie odpływ młodych ludzi może osłabić potencjał społeczno-gospodarczy Gminy, a tym samym zmniejszyć jej atrakcyjność inwestycyjną. Może także negatywnie przełożyć się na poziom przedsiębiorczości.

Warto również zauważyć, że ujemne saldo migracji wewnętrznych utrzymuje się pomimo zachodzących pozytywnych zmian na rynku pracy. Może to prowadzić do następujących wniosków:

- powstające miejsca pracy nie są wystarczająco atrakcyjne dla mieszkańców, zwłaszcza ludzi młodych;
- brakuje miejsc pracy dla ludzi z wyższym wykształceniem i w nowoczesnych branżach, co sprawia, że absolwenci szkół wyższych nie wracają do Kłodzka;
- mieszkańcy „wysysani” są przez inne miasta oferujące większe możliwości rozwoju i atrakcyjniejsze warunki życia.

Na potencjał demograficzny Kłodzka wpływa nie tylko liczebność ludności, ale także jej struktura wiekowa. Analiza struktury wiekowej mieszkańców gminy wskazuje, na występowanie niekorzystnego zjawiska, jakim jest starzenie się społeczeństwa.

W 2018 r. w strukturze ludności gminy przeważały osoby w wieku produkcyjnym – 58,5%, natomiast najmniej było osób w wieku przedprodukcyjnym – 14,6% ogółu. W ujęciu dynamicznym (w okresie 2014 – 2018), nastąpił wzrost odsetka osób w wieku poprodukcyjnym, niestety w strukturze ludności zmniejszył się udział osób w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym.

Tabela . Wskaźniki obciążenia demograficznego

Wskaźnik	2014	2015	2016	2017	2018	2014=100
ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym	154,6	161,1	169,5	173,3	183,1	118,4
współczynnik obciążenia demograficznego osobami starszymi	27,3	28,9	30,6	32,1	34,0	124,5

odsetek osób w wieku 65 lat i więcej w populacji ogółem	18,8	19,6	20,5	21,3	22,3	118,6
Udział ludności wg. ekonomicznych grup wieku w % ludności ogółem						
w wieku przedprodukcyjnym	15,2	15,1	14,9	14,9	14,6	96,1
w wieku produkcyjnym	61,4	60,6	60,0	59,2	58,5	95,3
w wieku poprodukcyjnym	23,5	24,3	25,2	25,9	26,8	114,0

Źródło: BDL GUS.

Szczególnie widoczne jest rosnące obciążenie demograficzne Kłodzka przejawiające się wzrostem liczby ludności w wieku poprodukcyjnym w stosunku do liczby osób w wieku przedprodukcyjnym. W 2014 r. na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym przypadały 154 osoby w wieku poprodukcyjnym, w 2018 r. wskaźnik ten wzrósł do 183. Wzrósł również z 27,3 do 34,0 wskaźnik obciążenia demograficznego osobami starszymi

Wyżej opisana sytuacja pozwala na stwierdzenie, że problemy związane ze starzeniem się społeczeństwa mogą być jednym z głównych wyzwań na przyszłość.

Edukacja i kwalifikacje mieszkańców

Na terenie Kłodzka w 2018 r. działało 9 szkół podstawowych dysponujących 129 oddziałami. Do szkół tych uczęszczało łącznie 2.279 uczniów. W porównaniu do 2014 r. liczba uczniów zwiększyła się o 38,9%. Tak wyraźny wzrost liczby uczniów wynikał przede wszystkim z przeprowadzonej reformy oświaty skutkującej likwidacją gimnazjów i wydłużeniem nauki w szkołach podstawowych.

Wzrostowi liczby uczniów towarzyszył wzrost liczby nauczycieli zatrudnionych na pełnym etacie. W rezultacie wartość rekomendowanego w normie PN-ISO 37120 wskaźnika „Stosunek liczby uczniów do liczby nauczycieli szkół podstawowych” zmniejszyła się z 14,8 w 2014 r. do 14,5 w 2018 r. Obniżenie wartości niniejszego wskaźnika świadczy o większej dostępności usług świadczonych uczniom przez nauczycieli. Powinno to w przyszłości przełożyć się na wzrost jakości kształcenia.

Analizując niniejszą sferę należy także zwrócić uwagę na wyniki w nauce osiągnięte przez uczniów. Analizę oparto na wynikach egzaminu ósmoklasisty przeprowadzonego w 2019 r.

Tabela Wyniki egzaminu ósmoklasisty

Wyszczególnienie	Język polski	Matematyka	Język angielski
------------------	--------------	------------	-----------------

Województwo dolnośląskie	61,1	43,4	59,9
Powiat kłodzki	56,1	37,9	54,6
Kłodzko	55,2	38,8	59,0

Źródło: OKE Wrocław.

Jak wynika z danych OKE Wrocław uczniowie uczęszczający do szkół zlokalizowanych na terenie Kłodzka osiągnęli średnie wyniki z języka polskiego, matematyki i języka angielskiego poniżej średniej dla Dolnego Śląska. O ile jednak wyniki z języka angielskiego były zbliżone do średniej regionalnej, o tyle wyniki z języka polskiego i matematyki wyraźnie od tej średniej odbiegały odpowiednio o 5,9 punktu procentowego i 4,6 punktu procentowego.

Analizując sytuację Miasta na tle powiatu kłodzkiego stwierdzić można, że uczniowie ze szkół w Kłodzku osiągnęli wyniki powyżej średniej powiatowej z matematyki i języka angielskiego oraz wyniki poniżej niniejszej średniej z języka polskiego.

Warto w tym miejscu zaznaczyć, że wyniki osiągane przez uczniów szkół podstawowych mogą rzutować na ich przyszłość, chociażby poprzez ograniczenie możliwości wyboru dalszej ścieżki kształcenia.

Na terenie Kłodzka w 2018 r. funkcjonowały również dwie szkoły branżowe I stopnia dysponujące 7 oddziałami. Do szkół tych uczęszczało 184 uczniów, o 84 uczniów więcej niż w 2017 r. Wśród uczniów dominowali mężczyźni (130 uczniów).

Uczniowie szkół branżowych uczyli się w ramach następujących kierunków: usługi dla ludności (66 uczniów), inżynierjno-techniczny (50), architektura i budownictwo (25), produkcja i przetwórstwo (24), biznes i administracja (19).

W Kłodzku w 2018 r. działały także dwa technika dla młodzieży do których uczęszczało łącznie 1.069 uczniów. Uczniowie najczęściej wybierali takie kierunki jak: biznes i administracja (431 uczniów), usługi dla ludności (163) i usługi teleinformatyczne (156). Najmniej uczniów uczyło się na kierunku usługi transportowe (30).

Możliwość kształcenia na poziomie średnim w Kłodzku umożliwiały również licea ogólnokształcące. W 2018 r. funkcjonowało 5 liceów dysponujących łącznie 32 oddziałami. Do liceów uczęszczało 767 uczniów. W 2018 r. 259 absolwentów liceów otrzymało świadectwo dojrzałości. Należy zaznaczyć, że w stosunku do 2015 r. zmniejszyła się zdawalność egzaminów maturalnych. W 2018 r. zdawalność w przypadku liceów ogólnokształcących wyniosła 86,9%, w 2015 r. kształtowała się ona na poziomie 94,1%.

W 2017 r. w Kłodzku realizowane było również kształcenie na poziomie wyższym. W Mieście działały takie uczelnie jak:

- Wyższa Szkoła Medyczna kształcąca na poziomie studiów licencjackich na takich kierunkach jak: ratownictwo medyczne, pielęgniarstwo, pielęgniarstwo pomostowe, kosmetologia. Dodatkowo uczelnia oferowała kształcenie na studiach podyplomowych,
- Wyższa Szkoła Zarządzania „Edukacja” we Wrocławiu, Wydział Turystyki w Kłodzku – studia na kierunku zarządzanie oraz studia podyplomowe,
- Wydział Zamiejscowy Dolnośląskiej Szkoły Wyższej.

Aktywność społeczna

Aktualnie ważne znaczenie dla rozwoju obszaru ma aktywność lokalnej społeczności. Aktywność ta wynika z poziomu kapitału społecznego, który jest jednym z najważniejszych endogennych czynników rozwoju lokalnego.

Odzwierciedleniem aktywności społecznej jest rozwój organizacji pozarządowych, w tym fundacji i stowarzyszeń.

Aktywność społeczna mierzona liczbą organizacji pozarządowych na 10 tys. mieszkańców była w Kłodzku w 2018 r. większa niż w 2014 r. i wynosiła 39. Równocześnie wskaźnik ten kształtował się powyżej średniej dla Dolnego Śląska (38).

O aktywności społecznej świadczy również stopień zaangażowania mieszkańców w życie społeczne, gospodarcze i polityczne Gminy. Przykładem może być udział w wyborach samorządowych. W 2018 r. frekwencja w wyborach do rady gminy wyniosła 51,7%, a do rady powiatu 51,9%.

Smart ludzie w opinii mieszkańców

Niestety z badań ankietowych dobitnie wynika, że ok. 97,0% ankietowanych nie zna inteligentnych rozwiązań odnoszących się do spraw społecznych. Tylko trzy osoby zadeklarowały, że znają i stosują takie rozwiązania. Jako przykład podawano informacje umieszczane na platformach Internetowych.

Analiza SWOT Inteligentni ludzie

SILNE STRONY	SŁABE STRONY
• Wyższy niż w regionie wskaźnik aktywności mieszkańców • Dobrze rozwinięty system kształcenia zawodowego	• Problemy demograficzne, odpływ ludności, ujemny przyrost naturalny • Postępujący proces starzenia się społeczeństwa

Projekt pn. „Smart Kłodzko (SMAK)”, w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2014-2020
współfinansowany ze środków Unii Europejskiej, Europejskiego Funduszu Spójności

Funkcjonowanie szkół wyższych	Niezadawalające wyniki z egzaminu ósmoklasisty
SZANSE	ZAGROŻENIA
- Wykorzystanie nowych technologii w edukacji - Współpraca szkół wyższych z lokalnymi przedsiębiorcami	Nasilenie procesów depopulacyjnych skutkujących marginalizacją Miasta

Inteligentne życie (smart living)

Inteligentne życie (*smart living*) mierzone jest poprzez istniejące obiekty kulturalne, warunki życia (zdrowie, bezpieczeństwo, mieszkalnictwo), placówki edukacyjne, atrakcyjność turystyczną oraz spójność społeczną.

Zasoby mieszkaniowe

W latach 2014-2018 w Kłodzku wzrosła liczba mieszkań o 0,7% z 11.437 do 11.520, jednocześnie wzrosła także liczba izb o 0,8% z 39.020 do 39.343.

Niestety, należy podkreślić, że przyrost liczby mieszkań jest wolniejszy niż w województwie dolnośląskim. Dla regionu wskaźnik dynamiki dla lat 2014-2018 wyniósł 5,6%. Prowadzi to do wniosku, że w Kłodzku nadal istnieją mieszkania znajdujące się w budynkach stawianych z wykorzystaniem tradycyjnych technologii, a to rodzi potrzebę ich modernizacji i dostosowania do obowiązujących standardów. Należy się również spodziewać rosnących kosztów remontów nieruchomości, gdyż będzie postępowała ich dekapitalizacja.

Warto również zaznaczyć, że w 2018 r. 18,2% mieszkań nie było wyposażonych w centralne ogrzewanie. Sytuacja ta, nie tylko negatywnie rzutuje na stan środowiska naturalnego, ale również na komfort życia mieszkańców.

Szczególną uwagę należy poświęcić zasobom Miasta. Na dzień 31 stycznia 2019 r. Gmina Miejska Kłodzko posiadała 1.372 lokale, w tym 291 lokali socjalnych i 1.081 lokali mieszkalnych. Zaznaczyć należy, że część lokali wchodzących w skład zasobu nie spełnia przesłanek do uzyskania samodzielności z uwagi na rozmieszczenie pomieszczeń oraz toalety znajdujące się na korytarzu.

Warto również podkreślić, że z 425 budynków stanowiących w 2018 r. własność lub współwłasność Gminy Miejskiej Kłodzko 333 pochodziły z okresu przedwojennego. Niestety tylko 21 powyższych budynków objętych było gruntownym remontem i modernizacją.

Opieka nad dziećmi do lat 3

Wpływ na poziom i jakość życia mieszkańców, a tym samym funkcjonowanie całej sfery społecznej ma dostęp do wychowania przedszkolnego i opieki żłobkowej. Swobodny dostęp do żłobków i przedszkoli umożliwia podjęcie zatrudnienia przez rodziców, a tym samym sprzyja włączeniu społecznemu i może przyczyniać się do ograniczenia sfery ubóstwa.

Na terenie Kłodzka mogą występować problemy z dostępnością do infrastruktury zapewniającej opieką nad dziećmi do lat 3. W 2018 r. w Kłodzku funkcjonowały trzy żłobki oraz jeden klub dziecięcy. Placówki te dysponowały łącznie 114 miejscami, z czego w żłobkach było 99 miejsc, a w klubie dziecięcym 15 miejsc. Warto podkreślić, że

w stosunku do 2015 r. wzrosła o 8,8% liczba miejsc w żłobkach. Jednocześnie liczba miejsc w klubie dziecięcym na przestrzeni analizowanych lat pozostała na tym samym poziomie.

Tabela . Opieka nad dziećmi do lat 3

Wyszczególnienie	2015	2016	2017	2018	2015=100
żłobki	3	3	3	3	100,0
kluby dziecięce	1	1	1	1	100,0
miejsca w żłobkach	91	100	91	99	108,8
miejsca w klubach dziecięcych	15	15	15	15	100,0
dzieci przebywające w ciągu roku ogółem (łącznie z oddziałami i klubami dziecięcymi)	169	144	181	180	106,5
dzieci w żłobkach i klubach dziecięcych na 1000 dzieci w wieku do lat 3	164	180	171	188	114,6

Źródło: BDL GUS.

W 2018 r. w powyższych placówkach przebywało łącznie 180 dzieci. W porównaniu do 2015 r. liczba dzieci przebywających w niniejszych placówkach wzrosła o 6,5%. W 2015 r. w żłobkach i klubie dziecięcym przebywało 169 dzieci.

Wzrost liczby miejsc w żłobkach oraz wzrost liczby dzieci przebywających w placówkach sprawił, że wzrósł również odsetek dzieci w wieku do 3 lat objętych opieką przedmiotowych placówek. W 2018 r. na 1000 dzieci w wieku do 3 lat 188 przebywało w żłobkach lub w klubie dziecięcym. Należy podkreślić, że wartość niniejszego wskaźnika kształtowała się powyżej średniej dla Dolnego Śląska, która wynosiła 166.

Wychowanie przedszkolne

W 2018 r. na terenie Kłodzka funkcjonowało łącznie 9 placówek wychowania przedszkolnego dysponujących łącznie 46 oddziałami i 964 miejscami. W stosunku do 2014 r. zwiększyła się zarówno liczba oddziałów (o pięć), jak i łączna liczba oferowanych miejsc (o 18). W 2018 r. do placówek tych uczęszczały łącznie 904 dzieci (o 50 więcej niż w 2014 r.).

Wśród powyższych placówek siedem stanowiły przedszkola, z czego cztery prowadzone były przez jednostki samorządu gminnego. Przedszkola dysponowały łącznie 939 miejscami, w tym przedszkola prowadzone przez jednostki samorządu gminnego 639 miejscami. Do przedszkoli

w 2018 r. uczęszczało 867 dzieci. Do przedszkoli prowadzonych przez samorząd uczęszczało 630 dzieci.

Warto podkreślić, że w 2018 r. wskaźnik dzieci w wieku 3-5 lat objętych wychowaniem przedszkolnym wyniósł w Kłodzku 106,4% i był wyższy o 15,1 punktu procentowego niż w 2014 r. Wartość wskaźnika powyżej 100% wskazuje na fakt, że z infrastruktury przedszkolnej korzystają również dzieci mieszkające w innych gminach. Sytuacja taka podkreśla znaczenia Miasta, jako kluczowego ośrodka dla funkcjonowania całego obszaru Kotliny Kłodzkiej.

Należy jednak pamiętać, że problemu dostępności do opieki przedszkolnej nie można ograniczać wyłącznie do liczby miejsc. Warto podkreślić, iż ważna jest również ich lokalizacja zgodna z oczekiwaniami mieszkańców i kierunkami rozwoju budownictwa mieszkaniowego. Stopień dostępność do przedszkoli zależy także od funkcjonowania transportu zbiorowego.

Opieka zdrowotna

Specjalistyczna opiekę medyczną w Kłodzku zapewnia SP ZOZ Kłodzko. Szpital posiada następujące oddziały: Psychiatrii ogólne, Psychiatrii Sądowej o Podstawowym Stopniu Zabezpieczenia, Psychiatrii Sądowej o Wzmocnionym Stopniu Zabezpieczenia, Kardiologiczny, Ginekologiczno-Położniczy, Noworodków, Dziecięcy, Neurologiczny, Medycyny Paliatywnej. Ponadto w szpitalu znajdują się poradnie specjalistyczne oraz pracownie diagnostyczne.

Na terenie Kłodzka w 2018 r. działały 24 przychodnie (w tym 3 podległe samorządowi terytorialnemu) oraz 15 aptek. W stosunku do 2014 r. wzrosła liczba przychodni o dwie. Jednocześnie liczba aptek pozostała na niezmiennym poziomie.

W latach 2014-2018 poprawie uległa wartość wskaźnika przychodnie na 10 tys. mieszkańców. W analizowanych latach wskaźnik ten wzrósł z 8 do 9. Warto podkreślić, że wartość niniejszego wskaźnika kształtowała się powyżej średniej dla Dolnego Śląska, która w 2018 r. wynosiła 6. Niemniej jednak należy zaznaczyć, że wpływ na powyższą zmianę miał nie tylko rozwój infrastruktury ochrony zdrowia, ale również spadek liczby mieszkańców Miasta.

W stosunku do 2014 r. zauważalny jest wzrost ilości udzielonych porad zdrowotnych. W 2018 r. udzielono ich łącznie 201.291, to jest o ok. 6,8% więcej niż w 2014 r.

Należy również podkreślić, że na terenie Gminy występuje charakterystyczny dla całego kraju problem z dostępem do lekarzy specjalistów.

Kultura

W dzisiejszych czasach o możliwościach rozwoju danego obszaru decyduje również jego potencjał kulturalny. Potencjał ten tworzą instytucje kultury, takie jak biblioteki, domy kultury, teatry, kina itp.

Na terenie Kłodzka w 2018 r. funkcjonowały trzy biblioteki (włącznie z filiami). Liczba ta nie zmieniała się przez cały badany okres. Placówki te dysponowały łącznie 107.375 woluminami. W ciągu roku z oferty bibliotek skorzystało 3.920 czytelników, a na zewnątrz wypożyczono 65.913 książek.

Niestety w porównaniu do 2014 r. zmniejszyła się zarówno liczba czytelników, jak i wypożyczanych książek. W 2014 r. z usług bibliotek skorzystało 4.926 czytelników, którzy wypożyczyli 82.979 książek. Powyższe zjawisko, może świadczyć o postępującym regresie czytelnictwa i w przyszłości może rzutować na sposób funkcjonowania bibliotek.

W Kłodzku w 2018 r. funkcjonowały dwa kina dysponujące łącznie czterema salami i 1.117 miejscami na widowni. W 2018 r. odbyło się 6.076 seansów, które zgromadziły łącznie 191.427 widzów. W stosunku do 2014 r. zmniejszyła się wprawdzie liczba seansów (o 234), ale wzrosła liczba widzów (o 22.589).

W Kłodzku działało również Muzeum Ziemi Kłodzkiej, które w 2018 r. odwiedziło 15.371 zwiedzających o 32,2% więcej niż w 2014 r.

W 2018 r. w Kłodzku odbyło się 145 imprez kulturalnych, w tym m.in.: 33 koncerty, 30 pokazów teatralnych, 14 imprez turystycznych i sportowo-rekreacyjnych, 13 wystaw, 10 prelekcji, spotkań, wykładów, 9 warsztatów, 8 festiwali i przeglądów artystycznych i 4 konkursy. W porównaniu do 2014 r. liczba imprez kulturalnych zmniejszyła się o ok. 17%.

W powyższych imprezach w 2018 r. uczestniczyło łącznie 34.145 osób. Najwięcej osób wzięło udział w koncertach, festiwalach i pokazach teatralnych.

Na terenie Miasta działało również 11 kół/klubów/sekcji do których należało 619 osób. W stosunku do 2014 r. zwiększyła się liczba organizacji (o 8), ale zmniejszyła się liczba członków.

Sport i rekreacja

W Kłodzku w 2018 r. działało 12 klubów sportowych, zrzeszających 840 członków. Jednocześnie zarejestrowanych było 815 osób ćwiczących, w tym 591 mężczyzn i 224 kobiety. Warto przy tym podkreślić, że wśród ćwiczących dominowały osoby do 18 roku życia (631 osób).

W ramach klubów funkcjonowały 24 sekcje sportowe. Zajęcia prowadziło 22 trenerów, 25 instruktorów sportowych i 8 innych osób.

Warto podkreślić jest funkcjonowanie w Kłodzku hali sportowo-widowiskowej. Hala przeznaczona jest do zajęć wychowania fizycznego, treningów sekcji sportowych, zajęć rekreacyjnych. W hali sportowo-widowiskowej istnieje możliwość organizacji zarówno zawodów sportowych jak i konferencji, koncertów, widowisk, targów, pokazów i innych

impres. W 2017 r. hala została dodatkowo doposażona w nowe wykładziny ochronne na panele podłogowe, dwie tablice do koszykówki i zegar wyników.

Ważne znaczenie dla rozwoju sportu i rekreacji w Mieście posiada również stadion. W skład kompleksu obiektów sportowych, zajmujących łącznie powierzchnię ponad 11 h, wchodzi:

- boisko do piłki nożnej z nawierzchnią trawiastą,
- boisko do piłki nożnej z nawierzchnią sztuczną (z możliwością gry w hokeja),
- 5 kortów tenisowych z nawierzchnią naturalną z zapleczem i kawiarenką,
- 3 korty tenisowe z nawierzchnią sztuczną,
- 4 boiska do piłki plażowej,
- 2 boiska asfaltowe do gry w siatkówkę,
- 2 boiska asfaltowe do gry w koszykówkę,
- place zabaw dla dzieci i młodzieży,
- basen otwarty 25 m z brodzikiem,
- studio odnowy fizycznej,
- przystań kajakowa,
- sztuczne lodowisko.

Turystyka

Kłodzko ma znaczny potencjał, który predysponuje je do rozwoju turystyki. Na terenie Miasta rozwija się przede wszystkim turystyka krajoznawcza i kulturowa (związana z poznawaniem i odwiedzaniem miejsc historycznie wyróżniających się oraz stanowiących świadectwo dziedzictwa kulturowego) oraz turystyka rekreacyjna. Równocześnie Miasto może stanowić centrum kulturalno-rozrywkowe dla klientów okolicznych sanatoriów i uzdrowisk.

Do najważniejszych atrakcji Kłodzka niewątpliwie należy zaliczyć Twierdze Kłodzko. Twierdza odwiedzana jest zarówno przez grupy zorganizowane np. wycieczki szkolne, jak i przez osoby indywidualne i rodziny. Z dostępnych danych wynika, że w 2018 r. Twierdze odwiedziło łącznie 163.555 turystów, co stanowiło wzrost o 6,3% w stosunku do 2017 r.

Do ważnych atrakcji turystycznych zaliczyć można również kłodzkie podziemia czyli „Podziemne Miasto”. Właścicielem Podziemnej Trasy Turystycznej im. 1000-lecia Państwa Polskiego, a tym samym jednostką odpowiedzialną za eksploatację obiektu jest Gmina Miejska Kłodzko. W 2017 r. sprzedano łącznie 22.984 biletów uprawniające do zwiedzania trasy.

Kłodzko posiada także inne atrakcje turystyczne takie jak: Most Św. Jana, Kościół Parafialny Wniebowzięcia NMP, Kościół i klasztor OO. Franciszkanów, Kościół pw. Św. Jerzego i Św. Wojciecha.

Rozwój turystyki wymaga odpowiedniej infrastruktury, w tym związanej z zakwaterowaniem. W latach 2014-2018 liczba obiektów noclegowych wzrosła z 3 do 4. Zaznaczyć należy, że są to obiekty całoroczne. Obiekty te w 2018 r. dysponowały łącznie 145 miejscami noclegowymi (w 2014 r. miejsc noclegowych było 90).

Podstawową bazę noclegową zapewniają dwa hotele, dysponujące łącznie 76 miejscami. Oba hotele posiadają dwie gwiazdki wg. kategorii zaszeregowania.

W kontekście roli do jakiej predysponowane jest Kłodzko, dziwić może relatywnie słabo rozwinięta baza noclegowa, w tym niski standard hoteli. Prowadzi to do wniosku, że to nie Kłodzko stanowi tzw. „bazę wypadową” do zwiedzania Kotliny Kłodzkiej, a jego rola ogranicza się do turystyki jednodniowej związanej ze zwiedzaniem Twierdzy, ewentualnie również Podziemnej Trasy Turystycznej.

Powyższą tezę potwierdzają dane dotyczące liczby turystów zagranicznych. W 2018 r. Kłodzko odwiedziło łącznie 631 turystów zagranicznych (w 2014 r. było ich 667), turystom tym udzielono 1230. Z powyższego wynika, że turyści zagraniczni mogli spędzać w Mieście jedną noc.

Inteligentne życie w opinii mieszkańców

Jak wynika z badań ankietowych 97,6% badanych nie zna inteligentnych rozwiązań dotyczących standardów życia. Tylko 2,4% badanych twierdziło inaczej. Jako przykład inteligentnych rozwiązań podawano system monitorowania stanu powietrza.

Analiza SWOT Inteligentne życie

SILNE STRONY	SŁABE STRONY
- Dobrze rozbudowany system wychowania przedszkolnego - Rozwinięta opieka medyczna - Bogata oferta kulturalna i sportowa - Duży potencjał do rozwoju turystyki	- Niezadawalający stan techniczny budynków - Problemy z dostępnością do infrastruktury zapewniającej opieką nad dziećmi do lat 3

Projekt pn. „Smart Kłodzko (SMAK)”, w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2014-2020
 współfinansowany ze środków Unii Europejskiej, Europejskiego Funduszu Spójności

	Słabo rozwinięta baza noclegowa
SZANSE	ZAGROŻENIA
- Rozwój usług akumulujących wysoko wykwalifikowaną kadrę - Rozwój nowych technologii ułatwiających dostęp do infrastruktury społecznej	Zapaść służby zdrowia

Inteligentne współzrządzenie (smart governance)

Inteligentne współzrządzenie (*smart governance*) definiowane jest poprzez przejrzystość zarządzania miastem, partycypację społeczną, poziom usług publicznych oraz realizowanie posiadanej strategii rozwoju.

Sposób funkcjonowania władz Miasta oraz zadania Urzędu Miasta Kłodzka reguluje Statut Gminy Miejskiej Kłodzko (UCHWAŁA NR LX/469/2018 RADY MIEJSKIEJ W KŁODZKU z dnia 30 października 2018 r.).

Organami gminy są Burmistrz Miasta Kłodzka i Rada Gminy licząca 21 Radnych. Burmistrz jest organem wykonawczym Gminy i reprezentuje ją na zewnątrz, można więc uznać, że jest on odpowiedzialny za zarządzanie Kłodzkiem. Jednocześnie Burmistrz jest kierownikiem Urzędu Miasta w Kłodzku.

Urząd Miasta odpowiada za bieżące funkcjonowanie Kłodzka. Zgodnie z Zarządzeniem Burmistrza Miasta Kłodzka z dnia 27 marca 2019 r. w sprawie zmiany zarządzenia w sprawie nadania regulaminu organizacyjnego Urzędowi Miasta w Kłodzku w skład Urzędu wchodzi:

- 7 wydziałów – Wydział Obsługi Urzędu i Rady Miejskiej, Wydział Budżetowo-Finansowy, Wydział Podatków i Opłat, Wydział Gospodarki Mieniem Komunalnym i Planowania Przestrzennego, Wydział Inżynierii Miejskiej i Ochrony Środowiska, Wydział Rozwoju Miasta, Wydział Edukacji i Spraw Społecznych,
- Urząd stanu Cywilnego,
- 3 zespoły – Zespół ds. Kontroli, Zespół Zarządzania Kryzysowego i Obrony Cywilnej, Zespół ds. Zamówień Publicznych,
- Audytor Wewnętrzny,
- Stanowisko ds. BHP,
- Stanowisko ds. Zarządzania Zasobami Ludzkimi,
- Pełnomocnik Burmistrza ds. rozwiązywania problemów uzależnień

Struktura Urzędu Miasta w Kłodzku jest przejrzysta i dostosowana do zadań gminy.

Jak wynika z Raportu o stanie Gminy Miejskiej Kłodzko za 2018 r. w Kłodzku w praktyce realizowane są zapisy dokumentów strategicznych. Przykładem może być realizacja Lokalnego Programu Rewitalizacji. W ramach tego programu realizowane są m.in. następujące projekty:

- „Zwiększenie dostępności do zasobów kulturowych Ziemi Kłodzkiej poprzez odtworzenie historycznej ścieżki w granicach obiektu Twierdzy Kłodzkiej wraz z infrastrukturą

towarzyszącą – adaptacja pomieszczeń oraz terenów otwartych na cele wystawiennicze, edukacyjne i kulturalne”,

- „4Doliny – inwestycje ograniczające indywidualny ruch zmotoryzowany w centrach miast”,
- „Ograniczenie emisji zanieczyszczeń powietrza, hałasu i zatłoczenia wraz z poprawą bezpieczeństwa ruchu drogowego w zabytkowym centrum Kłodzka”,
- „Budowa innowacyjnych e-usług w Gminie Miejskiej Kłodzko”.

Jak wynika m.in. z zapisów zawartych w powyższym dokumencie Gmina Miejska Kłodzko współpracuje z organizacjami pozarządowymi. Powierzając im niejednokrotnie zadania z zakresu administracji publicznej. Świadczy to postępującej partycypacji w zarządzaniu Miastem.

Gmina Miejska Kłodzko współpracuje m.in. z :

- Stowarzyszenie Edukacja i Rozwój z Krosnowic,
- Stowarzyszenie Grupa Rekonstrukcji Historycznej 47 pruski Pułk Piechoty w Kłodzku,
- Stowarzyszenie Promyk Kłodzka Pomoc Społeczna w Kłodzku,
- Stowarzyszenie Fundusz Glacensis w Kudowie Zdrój,
- Stowarzyszenie Gmin Ziemi Kłodzkiej,
- Stowarzyszenie Gmin Polskich Euroregionu Glacensis,
- Centrum Integracji Społecznej Gmin Kłodzkich w Kłodzku,
- Miejski Klub Sportowy „Nysa” w Kłodzku,
- Uniwersytet Trzeciego Wieku „Edukacja” w Kłodzku.

Warto również podkreślić, że mieszkańcy Kłodzka uczestniczyli w pracach nad tworzeniem dokumentów strategicznych, co świadczy o rosnącym zaangażowaniu społeczności lokalnej w rozwój Miasta.

W Kłodzku realizowane są przedsięwzięcia zmierzające do poprawy dostępności i jakości usług publicznych. Przykładem jest projekt „**Budowa innowacyjnych e-usług w Gminie Miejskiej Kłodzko**”. Projekt polega na wdrożeniu Systemów Informatycznych i integracji tych Systemów z Platformą Usług Administracji Publicznej ePUAP.

Efektem realizacji projektu będzie stworzenie Portalu e-Usług Publicznych, który umożliwi 24-godzinny dostęp do e-usług publicznych przez 7 dni w tygodniu. Dostęp do Platformy dla interesariuszy Gminy Miejskiej Kłodzko będzie możliwy poprzez sieć internetową. Korzyści

odczują przede wszystkim mieszkańcy i przedsiębiorcy, dzięki możliwości elastycznego wyboru miejsca i pory dnia do załatwiania spraw urzędowych.

Inteligentne współzrządzenie w opinii mieszkańców

Ok. 98,2% ogółu badanych nie zna inteligentnych rozwiązań umożliwiających mieszkańcom współzrządzenie miastem. Tylko jedna osoba twierdziła, że zna i stosuje takie rozwiązania, a dwie dalsze osoby знаły rozwiązania ale ich nie stosowały. Jako przykład rozwiązania podano ogłoszenia zamieszczane na stroni Internetowej Urzędu.

Analiza SWOT Inteligentne współzrządzenie

SILNE STRONY	SŁABE STRONY
• Postępujący rozwój e-usług publicznych • Współpraca władz lokalnych z organizacjami pozarządowymi	• Nieadekwatny do oczekiwań mieszkańców stopień wdrożenia e-administracji
SZANSE	ZAGROŻENIA
• Wykorzystanie nowych technologii w kontaktach z mieszkańcami • Aktywizacja mieszkańców w procesy decyzyjne miasta	• Apatia mieszkańców i niechęć do angażowania się we współzrządzanie miastem

ANALIZA SWOT

Analiza SWOT stanowi podsumowanie badań przeprowadzonych w poszczególnych sferach i zawiera najważniejsze czynniki wzmacniające lub spowalniające wielowymiarowy rozwój Miasta.

Zaprezentowane w tabeli wyniki przeprowadzonej analizy SWOT stanowią punkt wyjścia do definiowania pożądanych kierunków rozwoju Kłodzka. W ten sposób przedmiotowa analiza ujawnia również obszary wymagające poprawy w funkcjonowaniu Gminy, a także wskazuje na niezbędne działania, których podjęcie pomoże osiągnąć ustalone priorytety.

SILNE STRONY	SŁABE STRONY
- Wzrost udziału nowo zarejestrowanych podmiotów sektora kreatywnego w ogólnej liczbie nowo rejestrowanych przedsiębiorstw - Funkcjonowanie aplikacji mPay umożliwiającej nabywanie biletów - Wyższy niż w regionie wskaźnik aktywności mieszkańców - Rozwinięte szkolnictwo zawodowe - Bogata oferta kulturalna i sportowa - Wdrażanie e-usług publicznych	- Relatywnie mała liczba podmiotów funkcjonowało w sekcjach związanych z technologiami informacyjnymi i komunikacyjnymi (Sekcja J i Sekcja C Dział 18) oraz w innych branżach uznawanych za kreatywne - Usługi transportu zbiorowego nie są świadczone za pomocą taboru proekologicznego - Relatywnie mały udział terenów zielonych w ogólnej powierzchni Miasta i problemy ze stanem powietrza - Depopulacja Miasta i postępujący proces starzenia się społeczeństwa - Niezadawalający stan techniczny budynków
SZANSE	ZAGROŻENIA
Wzrost środków unijnych przeznaczonych na innowacje	Kryzys gospodarczy spowodowany pandemią

Projekt pn. „Smart Kłodzko (SMAK)”, w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2014-2020
współfinansowany ze środków Unii Europejskiej, Europejskiego Funduszu Spójności

• Rozwój transportu zrównoważonego• Rozwój nowych technologii ułatwiających dostęp do infrastruktury społecznej	• Odptyw młodych i wykształconych ludzi powodujący powstanie luki na rynku pracy dla specjalistów• Nasilenie negatywnych procesów demograficznych

CEL GŁÓWNY

Kłodzko – inteligentne miasto przyjazne mieszkańcom i odwiedzającym łączące stabilny i inteligentny rozwój społeczno-gospodarczy z poszanowaniem środowiska naturalnego.

Realizacja niniejszego celu głównego wymaga podjęcia wielokierunkowych działań, zwłaszcza z zastosowaniem nowych technologii.

Fundament rozwoju Miasta stworzą nowoczesne przedsiębiorstwa, realizujące innowacyjne projekty we współpracy z uczelniami i ośrodkami badawczymi. Wdrażane nowe technologie wpłyną nie tylko na funkcjonowanie samych przedsiębiorstw, ale także ułatwią życie mieszkańcom i odwiedzającym.

Mieszkańcy uzyskają dostęp do nowoczesnego i proekologicznego transportu publicznego, którego ofertę uzupełniać będzie System Roweru Miejskiego. Jednocześnie wykorzystanie systemów informatycznych usprawni ruch w Mieście i ułatwi parkowanie, w rezultacie poprawi się jakość życia mieszkańców oraz wzrośnie atrakcyjność Miasta dla odwiedzających.

Inwestycje w inteligentne technologie korzystnie wpłyną na stanu środowiska, co w połączeniu z rozwojem zielonej i niebieskiej infrastruktury również podniesie standard życia mieszkańców.

W wyniku szerszego wykorzystania nowych rozwiązań technicznych mieszkańcy otrzymają ułatwiony dostęp do wysokiej jakości infrastruktury społecznej, a jednocześnie ograniczeniu ulegną bariery utrudniające korzystanie z niej przez osoby z niepełnosprawnościami.

Realizacja celu głównego pozwoli także w większym niż dotychczas stopniu wykorzystać potencjał mieszkańców, którzy angażując się we współzrządzeniem Miastem staną się faktycznym jego gospodarzem.

Priorytety i działania

PRIORYTET 1. STABILNY I INTELIGENTNY ROZWÓJ GOSPODARCZY

Inteligentne miasto sprzyja rozwojowi gospodarki, wspiera przedsiębiorczość oraz prowadzi politykę proinwestycyjną. Jednocześnie inteligentna gospodarka stosuje innowacyjne modele biznesowe, jest wydajna i zaawansowana technologicznie, a jednocześnie podejmuje i wspiera lokalne inicjatywy oraz sprzyja sektorowi kreatywnemu.

W ramach realizacji niniejszego priorytetu władze lokalne powinny w pierwszej kolejności wspierać inwestorów z sektora kreatywnego, generującego miejsca pracy dla specjalistów. Pozwoli to nie tylko na wzmocnienie pozycji gospodarczej Miasta, ale również korzystnie wpłynie na poziom i jakość życia mieszkańców. Warto pamiętać, że sektor kreatywny z reguły nie generuje negatywnych efektów zewnętrznych w sferze środowiskowej i społecznej.

W długim okresie należy rozważyć inwestycję (realizowaną we współpracy z podmiotami zewnętrznymi) zmierzającą do utworzenia na terenie Kłodzka parku technologicznego. Park taki mógłby stać się generatorem start-upów.

Warunkiem trwałego rozwoju gospodarczego jest konkurencyjność lokalnych firm wynikająca m.in. z ich innowacyjności. Wymaga to współpracy z sektorem nauki. Gmina powinna wspierać kontakty przedsiębiorców z uczelniami. Jednocześnie władze lokalne winny także wspierać działalność firm w sferze B+R, m.in. poprzez pomoc w pozyskiwaniu zewnętrznych źródeł finansowania.

Wspierać należy również działania zmierzające do cyfryzacji małych i średnich przedsiębiorstw. Pomocom powinny zostać objęte takie działania m.in. jak: rozwój handlu elektronicznego, rozwój e-biznesu, czy też zakładanie laboratoriów. Na wsparcie mogłyby również liczyć przedsiębiorstwa internetowe i nowe przedsiębiorstwa TIK oraz podmioty świadczące usługi B2B.

Pamiętając, że na sytuację gospodarczą wpływa nie tylko liczba podmiotów gospodarczych, ale także ich zdolność do współpracy, wskazane jest promowanie współpracy pomiędzy przedsiębiorcami. Przykładem dobrej praktyki może być tworzenie sieci współpracy pomiędzy przedsiębiorstwami oraz klastrów.

Jednocześnie należy dążyć do budowy więzi pomiędzy przedsiębiorstwami a lokalną społecznością w myśl zasad społecznej odpowiedzialności biznesu. Przedsiębiorstwa powinny aktywnie uczestniczyć w wydarzeniach gminnych.

Działania
1.1. Rozbudowa infrastruktury gospodarczej wspierającej inteligentny rozwój
1.2. Wspieranie działań badawczych i innowacyjnych w przedsiębiorstwach
1.3. Wspieranie współpracy przedsiębiorstw ze szkołami wyższymi i ośrodkami badawczymi
1.4. Wzmocnienie wzajemnej współpracy przedsiębiorstw

PRIORYTET 2. ZRÓWNOWAŻONA I INTELIGENNA MOBILNOŚĆ

Realizacja niniejszego priorytetu pozwoli na połączenie w sposób zrównoważony różnych obszarów funkcjonowania miasta. Kluczowe znaczenie będzie miało zastosowanie smart rozwiązań mobilnych opartych o nowe technologie, pozwalających na szybki dostęp do danych, przy jednoczesnej oszczędności czasu.

Rozwiązania te ułatwią mieszkańcom i odwiedzającym zarówno poruszanie się po mieście, jak i szybkie znalezienie miejsca parkingowego. Realizacji powyższego zadania sprzyjać będzie wprowadzenie Systemu Inteligentnego Parkowania. Docelowo parkingi zaopatrzone zostaną w publiczne ładowarki dla kierowców.

Poprawa mobilności wymaga również rozbudowy ścieżek rowerowych, zwłaszcza łączących centrum miasta z osiedlami oraz peryferyjnie zlokalizowanymi parkingami. Spójny system ścieżek rowerowych może stanowić alternatywę dla tradycyjnego transportu. Jednocześnie należy opracować i wdrożyć System Roweru Miejskiego.

Należy również rozważyć wdrożenie inteligentnego systemu sygnalizacji świetlnej w celu poprawy przepustowości dróg.

Kluczowe znaczenia ma również zapewnienie mieszkańcom i odwiedzającym szerokiego dostępu do efektywnie funkcjonującego transportu publicznego, który powinien łączyć zarówno poszczególne części miasta, jak i łączyć Kłodzko z innymi miejscowościami, zwłaszcza uzdrowiskowymi.

W miarę posiadanych środków finansowych powinien powstać zintegrowany system transportu publicznego obejmujący transport kołowy i szynowy. Usługi transportowe świadczone będą za pomocą ekologicznego i dostosowanego do potrzeb osób z ograniczeniami ruchowymi taboru. Rozwojowi transportu towarzyszyć powinna rozbudowa parkingów, także typu *Park&Ride* i *Bike&Ride*.

Jednocześnie należy wdrażać oraz wspierać wdrażanie aplikacji mobilnych ułatwiających mieszkańcom i odwiedzającym m.in. kupno biletu, opłatę za parking, opłatę za rower miejski, sprawdzenie godziny odjazdu i przyjazdu autobusu (pociągu), zaplanowanie trasy, czy

oszacowanie rzeczywistego czasu podróży na podstawie udostępnianych danych o lokalizacji pojazdów.

Mając na uwadze rolę Kłodzka jako centrum Kotliny Kłodzkiej należy również rozważyć możliwość wprowadzenia *Car-sharingu*. Jednak takie działania wymagałyby współpracy z innymi gminami.

Realizacji niniejszego priorytetu wymaga również rozbudowy infrastruktury telekomunikacyjnej. Dostęp do Internetu wysokich prędkości powinien w przyszłości stać się standardem.

Działania
2.1. Rozwój transportu zrównoważonego
2.2. Wykorzystanie inteligentnych narzędzi w zarządzaniu transportem
2.3. Rozbudowa infrastruktury telekomunikacyjnej

PRIORYTET 3. INTELIGENTNE GOSPODAROWANIE ZASOBAMI ŚRODOWISKA ZGODNE Z ZASADAMI ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU

Inteligentne gospodarowanie zasobami środowiska, odnosi się m.in. do usprawnienia gospodarowania energią elektryczną, zasobami wodnymi, odpadami, a także dbałości o ochronę środowiska, jakość powietrza i tereny zielone.

Nowoczesne miasto wymaga inwestycji w rozwój terenów zielonych i niebieskich (zbiorników wodnych), a także szeroko rozumianej infrastruktury związanej z ochroną środowiska.

W ramach niniejszego priorytetu nacisk zostanie położony na zwiększenie udziału terenów zielonych i samej zieleni w strukturze Miasta. Zielone (roślinne) i niebieskie (wodne) obszary pomogą w stworzeniu pożądanego mikroklimatu, a także zróżnicowanego środowiska naturalnego.

Ważnym zadaniem będzie zakładanie nowych i odnowa istniejących terenów zieleni i parków (w tym kieszonkowych). W tym celu kontynuowane będą nasadzenia drzew i krzewów, ważne będzie także stopniowe zastępowanie trawników, łąkami kwietnymi.

Gmina będzie również promować „ideę zielonych ścian” i „zielonych dachów” wśród deweloperów i inwestorów indywidualnych realizujących inwestycje budowlane. Promowane i w miarę posiadanych środków realizowane będą inwestycje związane z zagospodarowaniem wód opadowych na terenach budownictwa jedno i wielorodzinnego oraz terenach rekreacyjnych.

Wysoka jakość środowiska naturalnego wymaga podjęcia działań zmierzających do poprawy efektywności energetycznej infrastruktury publicznej i prywatnej. Należy promować i wspierać działania zmierzające do zastosowania przez mieszkańców proekologicznych systemów grzewczych. W wyniku podjętych działań powinno wzrosnąć znaczenie energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych.

Wspierane będą działania zmierzające do zmniejszenia energochłonności budynków mieszkalnych i publicznych (np. termomodernizacja, wymiana oświetlenia na energooszczędne, wymiana źródeł ciepła, instalacja odnawialnych źródeł energii). W przyszłości wzrośnie znaczenie termoizolacyjnych fasad, w których systemy ogniw fotowoltaicznych zasila urządzenia wewnątrz, a dzięki wbudowanej wentylacji i instalacji odzysku ciepła możliwe jest ograniczenie zużycia energii do ogrzewania i chłodzenia budynku. Wyposażone w czujniki żaluzje zewnętrzne reagować będą na zmiany warunków zewnętrznych, zapobiegając tym samym przegrzaniu czy wychłodzeniu budynku.

W budynkach w miarę możliwości instalowane będą nowoczesne oprawy oświetleniowe LED i czujniki ruchu, które ułatwią sterowanie oświetleniem. Wykorzystanie aplikacji mobilnych, pozwoli na efektywne zarządzanie natężeniem i barwą oświetlenia.

Poprawie stanu środowiska naturalnego służyć będą także inwestycje związane z modernizacją oświetlenia ulicznego. Priorytetem przy modernizacji oświetlenia ulicznego powinny być działania zmierzające do wykorzystania energooszczędnych technologii, dzięki czemu zmniejszy się zużycie energii elektrycznej.

Docelowo lampy powinny zostać zaopatrzone w czujniki. Pozwoli to sterować oświetleniem ulicznym w zależności od natężenia ruchu, a jednocześnie usprawniony zostanie proces serwisowania sprzętu. Czujniki zainstalowane w lampach ulicznych mogłyby również zbierać informacje, na temat stanu powietrza atmosferycznego.

Czujniki te mogłyby stanowić element szerszego systemu pozwalającego na monitorowanie stanu powietrza. Wyniki winny być podstawą do przesyłanych mieszkańcom rekomendacji dotyczących aktywności na powietrzu.

Równocześnie modernizacja infrastruktury sieciowej, instalacja odpowiednich urządzeń i zastosowanie aplikacji do zarządzania nią umożliwi optymalizację wykorzystania zasobów i korzystnie wpłynie na stan środowiska naturalnego.

Ważne będzie również wsparcie dla rozwoju odnawialnych źródeł energii. Gmina wpierać będzie inicjatywy zmierzające do tworzenia na jej terenie instalacji produkujących energię z odnawialnych źródeł (OZE). Gmina promować będzie OZE wśród deweloperów i inwestorów indywidualnych realizujących inwestycje budowlane. Jednocześnie Miasto aktywnie uczestniczyć będzie w pozyskiwaniu środków zewnętrznych na inwestycje w odnawialne źródła energii.

Działania
3.1. Rozbudowa zielonej i niebieskiej infrastruktury
3.2. Poprawa energochłonności infrastruktury
3.3. Zastosowanie inteligentnych narzędzi do monitorowania stanu środowiska i informowania mieszkańców
3.4. Zastosowanie inteligentnych narzędzi do zarządzania energią
3.5. Zastosowanie inteligentnych narzędzi w gospodarce odpadami i gosp. wodno-ściekowej
3.6. Wspieranie produkcji energii ze źródeł odnawialnych

PRIORYTET 4. WYKORZYSTANIE INTELIGENTNYCH ROZWIĄZAŃ W CELU PODNIESIENIA POZIOMU I JAKOŚCI ŻYCIA MIESZKAŃCÓW

Kluczowe znaczenie dla realizacji powyższego priorytetu ma wsparcie rozwoju kapitału ludzkiego, w warunkach społecznego zróżnicowania, tolerancji i kreatywności. Władze Miasta powinny edukować i poszerzać ofertę edukacyjną, inicjować zmiany mające wpływ na społeczeństwo, tak aby lokalna społeczność dążyła do podnoszenia kwalifikacji i kompetencji, jak również kreatywności i umiejętności współdziałania. Niniejsze działania winny być realizowane przy wykorzystaniu nowoczesnych technologii.

Nowe technologie powinny być szeroko wykorzystywane w całej sferze społecznej i usprawniać dostęp do dobrej jakości infrastruktury społecznej.

Jednak poprawa jakości życia mieszkańców nie sprowadza się wyłącznie do efektywnego zastosowania nowych technologii. W tym przypadku ważne są również działania uwzględniające potrzeby obecnych i przyszłych pokoleń z uwzględnieniem ich bezpieczeństwa i zdrowia.

Na wysoką jakość życia wpływa także bogata oferta kulturalna, mieszkaniowa i rozrywkowa.

Ważnym zadaniem będzie również poprawa dostępności do infrastruktury dla osób z niepełnosprawnościami i seniorów. Jednak realizacja niniejszego priorytetu wymaga nie tylko usuwania barier architektonicznych, ale także aktywnego podejścia pracowników samorządowych i pracowników instytucji kultury. Przykładem może być poszerzenie działalności bibliotek, tak aby ich oferta docierała do osób, którym trudno wyjść z domu, poprzez dostarczanie książek, audiobooków i filmów.

Wskazane jest także rozwijanie nowych usług np. Teleopieki, czyli systemu opieki i wsparcia, wykorzystującego nowoczesne narzędzia teleinformatyczne.

Aktywizacji lokalnej społeczności służyć może utworzenie Centrum Aktywności Lokalnych. Centrum takie działające we współpracy władz lokalnych z organizacjami pozarządowymi ułatwiłoby realizację przez grupy mieszkańców inicjatyw oddolnych, które są bezpośrednią odpowiedzią na potrzeby zgłaszane przez lokalne wspólnoty.

Działania
4.1. Wzmocnienie procesu kształcenia na wszystkich etapach
4.2. Zwiększenie wykorzystania technologii informacyjno – komunikacyjnych w sferze społecznej
4.3. Poprawa dostępności do dobrej jakości infrastruktury mieszkaniowej
4.4. Poprawa dostępności do dobrej jakości infrastruktury społecznej

Projekt pn. „Smart Kłodzko (SMAK)”, w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2014-2020
współfinansowany ze środków Unii Europejskiej, Europejskiego Funduszu Spójności

4.5. Poprawa dostępności do infrastruktury dla osób z niepełnosprawnościami i seniorów
--

4.6. Aktywizacja lokalnej społeczności
--

PRIORYTET 5. AKTYWIZACJA LOKALNEGO POTENCJAŁU I WDROŻENIE ZASAD INTELIGENTNEGO WSPÓŁRZĄDZENIA MIASTEM

Rozwój społeczeństwa informacyjnego wymusza poszerzenie zakresu usług świadczonych z wykorzystaniem nowych technologii. Szczególnie ważne będą działania zmierzające do rozbudowy i synchronizacji systemu e-usług w mieście oraz doposażania jednostek gminy (w tym jednostek oświatowych) w sprzęt IT, serwery, urządzenia peryferyjne i inne, tak żeby następował postęp informatyzacji jednostek publicznych.

Docelowo rozważyć można utworzenie miejskiego *call center* do którego zadań należałoby informowanie klientów, gdzie, kiedy, na jakim formularzu, z jakimi dokumentami i za jaką opłatę można złożyć właściwy wniosek w danej sprawie.

Niezwykle istotna w tym obszarze jest możliwość partycypacji społeczeństwa w podejmowaniu decyzji, transparentność działania oraz wysoka jakość i dostępność usług publicznych. Takie podejście wymaga współpracy sektora publicznego i prywatnego oraz zintegrowanego systemu zarządzania miastem, który wykorzystuje nowe technologie.

Władze Miasta powinny w większym zakresie wykorzystywać Internet i smartfony do interakcji z mieszkańcami i współdzielenia informacji, co pozwoli przedstawicielom Miasta poznać punkt widzenia obywateli. Równocześnie mieszkańcy będą mogli zapoznać się z dostępnymi usługami. W przyszłości dzięki mobilnym aplikacjom, mieszkańcy będą mogli głosować w sprawach lokalnych.

Należy również promować ideę współodpowiedzialności za rozwój Miasta wśród mieszkańców, tak aby w większym stopniu angażowali się w lokalne przedsięwzięcia.

Wspierać winno się także organizacje pozarządowe, zwłaszcza te które realizują projekty skierowane do różnych grup wiekowych i różnych środowisk czym przyczyniają się do większej integracji i aktywizacji mieszkańców.

Działania
5.1. Rozwój usług publicznych, w tym usług elektronicznych
5.2. Wzrost udziału mieszkańców w życiu publicznym
5.3. Poprawa wiedzy mieszkańców na temat znaczenia współrzędzenia miastem dla jego rozwoju
5.4. Wzmocnienie podmiotów pośredniczących między mieszkańcami i administracją w procesie współrzędzenia miastem

SYSTEM ZARZĄDZANIA I MONITORINGU

Planowanie, wdrażanie jak i monitorowanie zdefiniowanych priorytetów i działań powinny tworzyć zintegrowany system w ramach zarządzania Strategią. System realizacji Strategii obejmuje działania zmierzające do zapewnienia warunków instytucjonalnych i organizacyjnych umożliwiających wdrażanie, monitorowanie, ocenę i aktualizację dokumentu. Osiągnięcie wyznaczonych celów możliwe będzie dzięki partnerskiej współpracy samorządu terytorialnego i lokalnych liderów skupionych wokół priorytetów i działań zaproponowanych w Strategii. Ponadto fundamentalną regułą związaną z systemem realizacji będzie poszanowanie zasady zrównoważonego rozwoju oraz równości szans i braku dyskryminacji. Ze względu na długoterminową perspektywę wdrażania Strategii określono najważniejsze zasady systemu, a szczegółowe rozwiązania będą uzgadniane i stosowane według potrzeb wraz z postępem prac. Należy podkreślić, iż zarządzanie strategiczne jest procesem „żywym”, wymagającym ciągłej kontroli i modyfikacji przyjętych rozwiązań, stosownie do zmieniających się warunków zewnętrznych i wewnętrznych. Dla jego powodzenia konieczne jest zaangażowanie nie tylko władz ale również partnerów społecznych i gospodarczych, a także samych mieszkańców. Zaangażowanie podmiotów gospodarczych może przybierać formę partnerstwa publiczno-prywatnego, co stanowi dobrą praktykę w zakresie realizacji projektów inwestycyjnych.

Wdrażanie Strategii

Wdrażanie Strategii to etap polegający przede wszystkim na realizacji działań, zarządzaniu zmianą oraz koordynacji współpracy. Najważniejsze podmioty struktury wdrażania to:

Rada Miejska w Kłodzku – odpowiedzialna za:

- zatwierdzenie Strategii;
- zatwierdzenie ewentualnych zmian w zapisach Strategii;
- nadzór nad postępami i efektami wdrażania Strategii.

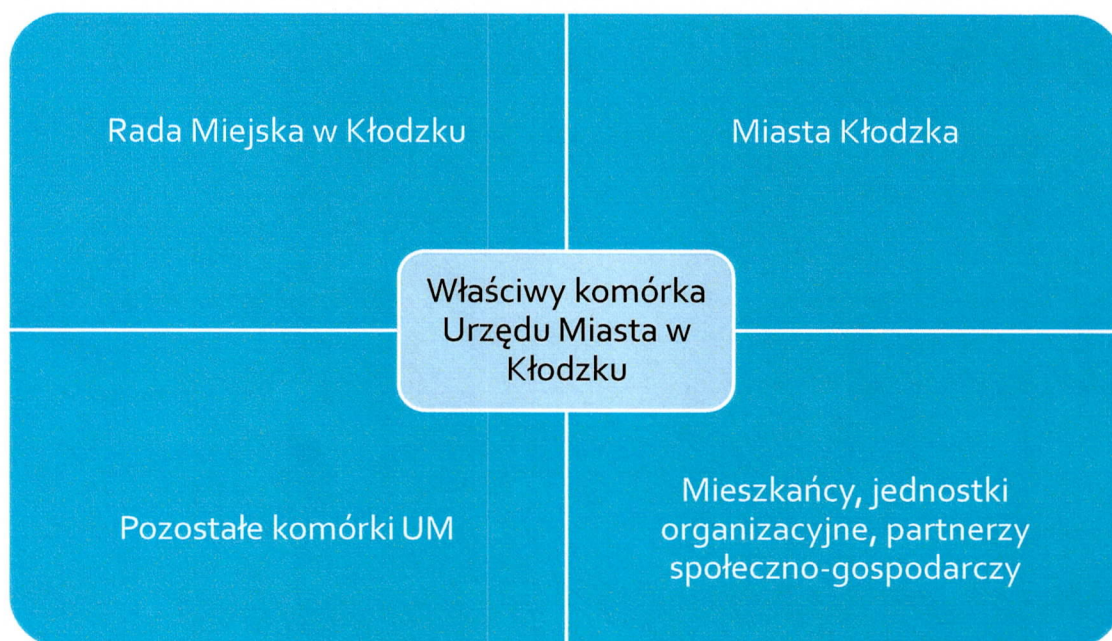
Burmistrz Miasta Kłodzka – odpowiedzialny za:

- nadzór nad realizacją działań przyjętych w Strategii;
- zapewnienie środków finansowych na realizację działań wynikających ze Strategii poprzez uwzględnienie ich w budżecie Gminy i Wieloletniej Prognozie Finansowej oraz pozyskiwanie pozabudżetowych źródeł finansowania;
- nawiązywanie współpracy z partnerami społeczno-gospodarczymi.

Właściwy komórka Urzędu Miasta w Kłodzku – odpowiedzialny za:

- koordynowanie przepływu informacji na temat działań związanych z realizacją Strategii;
- monitorowanie realizacji Strategii;

- współpracę z mieszkańcami oraz przedstawicielami jednostek organizacyjnych i partnerów społeczno-gospodarczych.

Rysunek. Podmioty zaangażowane w zarządzanie strategią

Podstawowymi instrumentami wdrażania Strategii będą:

- inne gminne programy i strategie np.: Strategia Rozwoju, Program Ochrony Środowiska, Plan gospodarki niskoemisyjnej, Lokalny Program Rewitalizacji;
- Wieloletnia Prognoza finansowa;
- Budżet Gminy Miejskiej Kłodzko.

Na etapie wdrażania Strategii istotne znaczenie mieć będzie:

- rozpowszechnienie treści strategii (priorytetów oraz działań);
- uwzględnianie zapisów Strategii w polityce finansowej Gminy; współpraca poszczególnych komórek Urzędu, jednostek organizacyjnych oraz partnerów na rzecz realizacji celów Strategii.

Monitorowanie Strategii

Znaczenie Strategii dla rozwoju Kłodzka narzuca konieczność monitorowania realizacji zamierzeń strategicznych, a także metod ich osiągnięcia. Proces monitorowania będzie polegał

na systematycznym obserwowaniu zachodzących zmian poprzez roczną weryfikację działań poszczególnych komórek Urzędu Miasta oraz jednostek organizacyjnych gminy w ramach poszczególnych priorytetów Strategii, a także dostępnych informacji nt. działań innych podmiotów, wpisujących się w założenia strategii. Istotne znaczenie dla zobrazowania i zobiektywizowania zmian zachodzących na terenie Kłodzka będzie miała również weryfikacja wartości wskaźników zdefiniowanych dla poszczególnych priorytetów. Właściwie dobrane wskaźniki ułatwiają proces monitoringu i czytelnie charakteryzują przemiany, dlatego przy ich definiowaniu należy wziąć pod uwagę następujące kryteria:

- mierzalność danych niezbędnych do wyliczenia wskaźnika (czy dane te są łatwo dostępne i czy ich zdobycie nie wiąże się z nadmiernymi kosztami),
- prostota w konstrukcji wskaźnika i łatwość jego interpretacji,
- łatwość prezentacji jako instrumentów monitorowania.

Poniżej w tabeli przedstawiono przykładowe wskaźniki spełniające powyższe kryteria, a także obrazujące ewentualne zmiany w obszarach zdefiniowanych priorytetów zgodnie z wymaganiami normy PN-ISO 37120.

Tabela. Kluczowe wskaźniki monitoringu Strategii

Nazwa wskaźnika		Jednostka miary	Źródło danych	Wartość bazowa 2018 r.	Oczekiwany kierunek zmian
PRIORYTET 1. STABILNY I INTELIGENTNY ROZWÓJ GOSPODARCZY					
Liczba firm mieszkańców	na 100.000	szt.	BDL GUS	16298	wzrost
PRIORYTET 2. ZRÓWNOWAŻONA I INTELIGENNA MOBILNOŚĆ					
Kilometry ścieżek i pasów rowerowych mieszkańców	na 100.000	km	BDL GUS	35,2	wzrost
PRIORYTET 3. INTELIGENTNE GOSPODAROWANIE ZASOBAMI ŚRODOWISKA ZGODNE Z ZASADAMI ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU					
Tereny zielone mieszkańców	na 100.000	hektary	BDL GUS	556,9	wzrost

PRIORYTET 4. WYKORZYSTANIE INTELIGENTNYCH ROZWIĄZAŃ W CELU PODNIESIENIA POZIOMU I JAKOŚCI ŻYCIA MIESZKAŃCÓW

Liczba organizacji pozarządowych na 10 tys. mieszkańców	szt.	BDL GUS	39	wzrost
---	------	---------	----	--------

PRIORYTET 5. AKTYWIZACJA LOKALNEGO POTENCJAŁU I WDROŻENIE ZASAD INTELIGENTNEGO WSPÓŁRZĄDZENIA MIASTEM

Liczba usług publicznych udostępnionych on-line o stopniu dojrzałości 3 dwustronna interakcja	szt.	Urząd Miejski	4*	wzrost
---	------	---------------	----	--------

Proces monitoringu będzie polegał na porównaniu aktualnych wartości ww. wskaźników do wartości bazowej, a także do analogicznych wartości wskaźników dla gmin ościennych i całego powiatu kłodzkiego. Taki system monitorowania zapewni łatwość interpretacji i przejrzystą charakterystykę zachodzących przemian, na które wpływ mogą mieć również czynniki makroekonomiczne i polityczne.

Podstawowym narzędziem monitoringu będzie roczne sprawozdanie, w którym zostaną wskazane działania zrealizowane w celu osiągnięcia założeń Strategii. Dla celów monitoringowych istotne znaczenie będą miały również sprawozdania z realizacji innych strategii i programów Gminy Miejskiej Kłodzko.

W tym zakresie kluczową rolę odegra właściwa komórka Urzędu Miasta, którego zadaniem będzie monitorowanie postępów realizacji oraz weryfikacja zgodności osiągniętych rezultatów z założeniami Strategii.

Ocena realizacji Strategii (ewaluacja)

Najbardziej efektywną metodą służącą do oceny realizacji Strategii oraz jej wpływu na wszelkie dziedziny życia jest ewaluacja, czyli badanie prowadzone w celu oszacowania skuteczności realizacji Strategii oraz jej oddziaływania w odniesieniu do problemów i priorytetów. Ewaluacja to ocena jakości i wartości interwencji publicznej pod kątem jej rezultatów i potrzeb, które ma zaspokoić. Celem ewaluacji jest określenie adekwatności, efektywności, skuteczności, wpływu i trwałości interwencji publicznych podjętych w związku z realizacją Strategii. Ewaluacja, jako narzędzie planowania i zarządzania strategicznego, powinna koncentrować się na rezultatach i wynikach oraz na ocenie szerszego kontekstu oddziaływania

* Wartość dla 2020r..

Strategii, a także dostarczać rekomendacji pozwalających efektywniej rozwiązywać realne problemy Gminy.

Z uwagi na okres wdrażania Strategii, zasadne jest przeprowadzenia oceny „połówkowej” tzw. *mid-term*. Celem badania w połowie okresu realizacji jest ocena wstępnych wyników interwencji takich jak: osiągnięte na danym etapie wdrażania produkty, rezultaty, stopień osiągnięcia celów, wykorzystanie środków finansowych oraz system wdrażania i monitorowania. Ewaluacja *mid-term* jest narzędziem służącym podnoszeniu jakości oraz trafności planowania strategicznego, ze względu na możliwość modyfikowania założeń Strategii w trakcie jej realizacji, w przypadku, gdy okaże się, że zmiany są niezbędne. O potrzebie przygotowania ewaluacji *mid-term* zdecyduje Burmistrz Miasta Kłodzka, na podstawie rekomendacji właściwej komórki UM. Konieczność wprowadzenia zmian będzie również identyfikowana na podstawie wyników branżowych analiz i sprawozdań jak również wniosków wydziałów Urzędu Miasta i jednostek organizacyjnych.

Po zakończeniu okresu realizacji, właściwa komórka UM rozważy konieczność i zakres przeprowadzenia ewaluacji *ex-post*. Jest to badanie podsumowujące, którego głównym celem jest określenie trwałości zrealizowanych działań oraz stopnia ich oddziaływania. Istotną rolę odgrywa odniesienie się do założonych w Strategii priorytetów oraz ocena na ile udało się je osiągnąć. Ewaluacja *ex-post* powinna obejmować również pozytywne i negatywne czynniki wpływające na wdrażanie Strategii, a także identyfikować ewentualne wystąpienie efektów niezaplanowanych. Wyniki ewaluacji *ex-post* służą nie tylko kompleksowemu podsumowaniu realizacji Strategii, lecz również powinny stanowić istotne źródło informacji w strategicznym planowaniu kolejnych interwencji rozwojowych. Niejednokrotnie informacje niezbędne do oceny rzeczywistego oddziaływania Strategii nie są dostępne przez wiele lat po zakończeniu jej realizacji, należy zatem pamiętać, że w niektórych przypadkach ewaluacja *ex-post* może mieć ograniczoną wartość w zakresie dostarczenia pełnej oceny oddziaływania Strategii na rozwój Gminy Miejskiej Kłodzko.

Procedura wprowadzania zmian w zapisach Strategii

Podstawą wprowadzenia zmian w zapisach niniejszej Strategii mogą być np.: zmiany sytuacji społeczno-gospodarczej na terenie miasta, rekomendacje wynikające z działań monitoringowych bądź ewaluacji częściowej czy chociażby konieczność wprowadzenia nowych priorytetów bądź działań.

Inicjatorem modyfikacji i zmian mogą być wszystkie podmioty określone w Podrozdziale „WDRAŻANIE STRATEGII”. Za koordynację procesu wprowadzania modyfikacji i zmian w zapisach Strategii odpowiada właściwa komórka UM.

Wprowadzanie modyfikacji w ramach Strategii przebiega zgodnie z poniższą ścieżką postępowania:

- właściwa komórka UM w odpowiedzi na zaistniałe potrzeby podejmuje działania administracyjne związane z modyfikacją Strategii. Efektem działań jest opracowanie projektu zmienionej Strategii;
- projekt zmodyfikowanej Strategii jest akceptowany przez Burmistrza
- Burmistrz przedkłada projekt zmodyfikowanej Strategii Radzie Miejskiej w celu podjęcia stosownej uchwały.

ZAŁOŻENIA FINANSOWANIA STRATEGII

Jednym z warunków realizacji priorytetów zawartych w niniejszej Strategii jest znalezienie źródeł dla ich finansowania oraz pozyskanie i zabezpieczenie środków finansowych na realizację zaplanowanych działań. Źródłem finansowania działań przewidzianych do realizacji w niniejszej Strategii będą:

- budżet Gminy Miejskiej Kłodzko,
- budżet Wojewody,
- budżet Samorządu Województwa,
- projekty systemowe i konkursowe w ramach środków poszczególnych Ministerstw
- środki Unii Europejskiej w ramach funduszy strukturalnych i inwestycyjnych
- środki z różnorodnych programów unijnych,
- środki mechanizmu finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego i Norweskiego Mechanizmu Finansowego
- instrumenty finansowania zwrotnego
- środki finansowe oferowane przez instytucje prywatne (np. fundacje)
- środki własne podmiotów uczestniczących w realizacji Strategii.

Skuteczność wyznaczonych działań zależy, zarówno od środków finansowych posiadanych przez miasto, jak i efektywności w ich dalszym pozyskiwaniu. Dobrze opracowana Strategia jest podstawą skutecznego pozyskiwania środków finansowych z budżetu państwa i funduszy Unii Europejskiej na realizację projektów, dla których stanowi potencjalne uzasadnienie. Jako uzupełnienie środków miejskich należy wskazać aktywną współpracę z partnerami społecznymi, w tym organizacjami pozarządowymi, które niejednokrotnie mają szersze możliwości ubiegania się o zewnętrzne środki finansowe.

